KELİLE ve DİMNE

BEYDEBA

AKÇAĞ

okuyarak
kendini
suçsuz
olduğuna
inandırmaya
çalıştı.Kalabalığa, “Görmediği şeye şahitlik yapan ve bilmediği şeyi söyleyen kişiye, bilmediği şey için “Onu biliyorum” diyen tabibin başına gelen felaketin hikayesi”ni anlatır:

“Rivayet olunur ki şehirlerin birinde ihtisas sahibi becerikli bir tabip varmış.O şehrin hükümdarının bir kızı varmış, onu yeğeni ile evlendirmiş.Kadına, hamilelere gelen ağrılar gelmiş.Bunun üzerine bu tabip getirtilmiş.Tabib kadıncağıza ağrısı ve hastalığı ile ilgili sorular sormuş.O da anlatmış.Tabip kadının hastalığını anlamış ve ilacını tesbit etmiş. Demiş ki:

“Eskisi gibi görür olsaydım cinslerini bildiğim çeşitli ilaçları toplardım; fakat bu konuda benden başka hiç kimseye itimat edemem.

Tabibin bu sözü aynı şehirde cahil birinin kulağına ulaşmış.Sağında solundakileri kendinin doktor olduğuna inandırmaya çalışıp ilaçlar hazırlamaya başlamış.Oysa adam ilaç nedir anlamazmış, bu konuda hiçbir bilgiye sahip değilmiş.Aldığı ilaçları içinde anında öldürücü zehir bulunan birini diğerleriyle karıştırmış.İlaçların birbirine karıştırılması işi tamamlanınca kadıncağızın birine ondan içirmiş, o da ânında ölmüş.Hükümdar durumdan haberdar olunca cahil adamı çağırmış, aynı ilaçtan ona da içirmiş,adam da ânında ölmüş.

Dimne bu mesel’i anlattıktan sonra sözü, “Şu benim konumda içinizde haddi aşanın başına söz konusu cahilin başına gelen felaket gelir.”diye bitirdi ve sözü diğer hayvanlara bıraktı.

Bunun üzerine domuzların en büyüğü söz alıp kibirli bir eda ile, iyilerin de kötülerin de yüzlerinden ve şekillerinden tanınabileceğini ve Dimne’nin de bedeninde şirretliğini ele veren ip uçlarının bulunduğunu söyledi.

Kadı domuzdan iddiasını ispat ederek Dimne’nin yüzünde gördüğü şeyleri haber vermesini istedi.

Domuz Dimne’yi kötülemeye başlar ve şöyle dedi:

-Sol gözü sağ gözünden küçük olan ve bu gözü devamlı seğiren,burnu da sağ
tarafına doğru eğik bulunan kimse kötü ve bayağıdır.

Dimne domuzun kendisi ile ilgili bu yakıştırmasına çok kızar ve onun pis ve mundar oluşuna değinerek, “Sana layık olan hiçbir işe yaklaşmamandır, krala hizmet edenlerin ileri geleni olmak şöyle dursun halktan biri için bir tabakçı
(debbağ) veya hacamatçı bile olmamandır” dedi.

Domuzların büyüğü Dimne’nin bu ağır sözlerine karşılık vermeye kalksa da Dimne buna izin vermez, hakaretlerini artırarak,aksak,çarpık, kıçı basurlu,eğri ayaklı, şiş karınlı, sarkık husyeli, yarık dudaklı, içi dışı çirkin mahluk..gibi ifadelerle domuzu utandırıp adeta yerin dibine batırdı..

Mahkemede olup biten bu konuşmalar Aslan’ın görevlendirdiği bir çakal tarafından bellenip krala en ince ayrıntısına kadar anlatılmış.Kral çakaldan dinlediklerine göre hareket ederek domuzların büyüğünün işinden azledilmesini ve onun bir daha huzuruna girmemesini emretti,Dimne’nin de hapishaneye iade edilmesini söyledi.

Revzebe adlı çakalın Aslan’ın yanında saygın bir yeri vardı.Kelile ile yakın dost idi ve ve onu çok severdi.Kelile’yi görmeye gitti.Kelile kardeşi Dimne’nin durumuna üzülmüş, bu acıya dayanamayıp ölmüştü.Ravzebe çok sevmediği halde Dimne’nin yanına gelerek Kelile’nin ölümünü bildirdi.Dimne kardeşinin ölümüne çok üzülerek yasa girdi.

“Kardeşimin ölümünden sonra yaşamak benim için anlamsız.Ama bu zor günlerimde bana gösterdiğin ilgi ve dostluk nedeniyle artık sana umut bağlayıp, güveneceğim.Bana bir iyilik yapıp kardeşimle bana ait olan evde ne varsa bana getirir misin?” dedi.

Revzebe, Dimne’nin istediklerini alıp geldi.Dimne Revzebe’ye getirdiklerinin yarısını verdi.Ve ona şöyle söyledi: “Aslanın yanına rahatlıkla girip çıkıyorsan, senden ricam düşmanlarımla aramda geçen konuşmalar, çıkan söylentiler Aslana söylendiğinde, özellikle

Anne Aslanın söylediklerini bildirmen.Eğer bunu yaparsan, bu iyiliğini hiçbir zaman unutmayacağım"

Revzebe bu konuda da ona söz verdi.

Ertesi gün erkenden uyanan Aslan gelenleri yanına çağırtıp,mahkeme tutanaklarını papağana okuttu.Aslanın annesi de oradaydı.

Annesi aslana:

"Darılma ama" dedi, "sen iyiliği ve kötülüğü birbirinden ayıramıyorsun.Ben sana bu yalancının sözlerine inanmamanı söylememiş miydim?

Aslanın annesi öfkesi dinmediğinden daha ağır sözler söylemek için çekilip gitti.Revzebe de Dimne'nin yanına giderek duyduklarını bir bir anlattı.Bu arada bir görevli gelerek Dimne'nin yeniden yargılanacağı için hazırlanması gerektiğini söyledi.daha sonra onu alıp götürdü.

Yargıçlar kurulu başkanı duruşmayı açarken bir konuşma yaptı:

"Sözü ve özü bir olanlardan senin durumunu dinledik.seninle daha fazla uğraşmak istemiyoruz.Ama kralımız Aslan gerekli bütün araştırmaları yapmadan seninle ilgili kesin yargıda bulunmak da istemiyor." dedi.

Dimne:

"Bu yargılamada önyargılı davranılıyor.Suçsuzları önyargılı ve suçlu duruma sokacak sokacak yargıçlara bırakmak Kralımız Aslana yakışmıyor.Beni suçsuz yere öldürtmek istiyor gibisiniz.yargılamaya başlayalı üç gün bile olmadı!" diye çıkıştı.

Yargıçlar Kurulu Başkanı:

"İyi yargıç, iyilik edenle kötülük edeni ayırt etmesini bilir.Senin yapacağın şey suçunu kabul ederek pişmanlığını belirtmektir."dedi.

"İyi bir yargıç kanıtsız hüküm vermez" diye söze başladı Dinme. "Siz beni suçlu sayıyorsunuz.Ama ben kendimi sizden daha iyi bilirim.Bu bilgim kuşku götürmez kesinliktedir.Sizin bilgileriniz ise,belgelere dayanmayan, kuşkulu bilgilerdir.Benim işlemediğim bir suçtan cellatlara teslim olmam suçların en büyüğüdür.Görmediğin, duymadığın şeyleri görmüş duymuş gibi davranman sana yakışmıyor."

Dimne'nin bu üstün savunması karşısında kuşkuya düşen yargıçlar sonra devam etmek üzere yargılamaya ara verdiler.yargıçlar başkanı,Aslanın yanına gidip duruşmada konuşulanları anlattı.Aslan durumu değerlendirmek için annesini çağırtarak Dimne'nin konuşmalarını anlattı.

Annesi:

"Ben daha çok onun seni bir hileyle öldürüp, bütün işleri alt üst etmesinden korkuyorum." Dedi.

Bu sözlerden etkilenen Aslan:

"Dimne'nin durumunu sana bildireni bana söyle. Ben de onunla konuşup Dimne'yi öldürmek için onun tanıklığından yararlanmaya bakayım" dedi annesine.

Annesi:

"Bu sırrı bana vereni açığa vurursam, Dimne'nin cezalandırılmasından duyacağım sevinç bozulur.Dimne hakkındaki bilgileri verenle konuşurum.Eğer o kim olduğunu açıklamama izin verirse sana bildiririm.

Konuşmaları bitince Annesi,aslan'ın yanından ayrılıp kaplanı çağırtıp durumu ona anlattı.

Kaplan düşündü taşındı ve sonunda Aslanın yanına varıp Dimne'den duyduklarını anlattı.

Son duruşmada Kaplan bildiklerini anlattı.Pars da tanıklık etmek istedi.onu da dinlediler.sonunda yargıçlar Dimne'nin ölümüne karar verdiler.

Aslan, tanıkları çağırarak daha önce niye tanıklık etmediklerini sordu.

Kaplan:

"Benim
tanıklığıma
gerek
kalmadan
bu
yargılamanın
sonuçlanacağını
düşündüğüm

için
şimdiye
kadar
tanıklık
etmedim.Ayrıca
Dimne'nin
karalamalarından benim tanıklığıma itibar edilmeyeceğinden korktum" dedi.

Pars:

"Benim tanıklığıma inanılmazdı.Hiç bir tanık ortaya çıkmayınca bütün bildiklerimi anlatmaya karar verdim" dedi.

Dimneye verilen ölüm kararı Aslan'ın emriyle yerine getirildi.

KARGALAR VE BAYKUŞLAR

Kral Debşelim folozof Beydaba'ya dedi ki:

-Bana yılışıklık ve yaltaklık yapsa da kendisine inanılmaması gereken düşmanın düşmanın meselesini anlat.

Filozof cevap verdi:

-Düşman olmakta devam eden düşmana aldanan kimseye, baykuşların başına kargalardan gelen felaket isabet eder.

Kral sordu:

-Bu nasıl olmuş?

Beydabâ şöyle anlattı:

Rivayet edilir ki bir dağ eteğinde, üstünde bir çok karga yaşayan oldukça iri bir ağaç vardı.Kargaları içlerinden seçtikleri biri yönetiyordu.Kargaların yaşadığı bu dağa yakın bir mağarada da bin kadar baykuş yaşıyordu.Kargalarla baykuşlar oldum olası anlaşamazlardı.Baykuşların kralı gezmeye çıktığı bir gece kargaların nerede yaşadığını tespit etmişti.Kargaların uykuda olmalarından yararlanarak yanındakilerle birlikte üzerine saldırdı.Ölen ve yaralananlar oldu.Bir kısmı esir alındı.Baykuşlara ise hiçbir şey olmadı.Baskınları başarıyla sonuçlanarak mağaralarına geri döndüler.

Sabahleyin kargalar ölenlerini gömüp yaralılarını tedavi ettiler.Böyle bir saldırıya hazırlıksız yakalanmışlardı.Durumlarını gözden geçirmek için ağacın yanında toplandılar.

Kargalardan biri söz alarak:

“Dün gece çok kötü bir geceydi.Bir çoğumuzun kanadı kırıldı,tüyleri yolundu,bir kısmımız öldü. Daha da acısı,baykuşların bize saldırmaya cüret edebilmiş

olmalarıdır.Yerimizi öğrendiklerine göre yeniden saldıracaklardır.Hep birlikte bundan

sonra

ne

yapmamız

gerektiğini

düşünmeliyiz.”

Başkanlarının

düşüncelerinin doğruluğuyla tanınan beş kişilik bir Danışma Kurulları vardı.Karga başı onlara danışıp fikrini alarak ona göre davranırdı.

Başkan birinci Kargaya:

“Bu durumda ne yapmalıyız sence?” diye sordu. Karga bu konuda kendinden önceki bilginlerin öğütlerine uyarak: “Başedemeyeceğin düşmandan kaç!”

cevabını verdi.

İkinci Kargaya yöneldi başkan:

"Senin sözün nedir?"

ikinci karga: "Düşmanını alt edemiyorsan kaçmalısın" dedi.

Başkan bu görüşe katılmayıp karşı çıktı:

"Düşmandan kaçıp yurdumuzu düşmana bırakmak bize yakışmaz.Kendimizi toplar ve iyi taktikler uygularsak onları yeneriz"dedi.

Bu kez üçüncü Kargaya döndü başkan:

"Sen ne düşünüyorsun bu konuda?"

"Ben de kaçmaktan yanayım.Casuslar yoluyla düşmanın niyetini öğrenelim.Bizle savaş mı istiyor yoksa barış mı,yoksa bizden bir şeyler mi koparmak niyetinde,bunu anlayalım.Bir şey koparmak amacındaysa istediğini ona verelim.Böylelikle

düşmanın

kötülüğünden

kurtulup

güven

içinde

yaşarız.Gerekirse yiyecek de veririz.yeter ki bize dokunmasın."

Başkan dördüncü Kargaya sordu:

"Senin barış konusunda düşüncen nedir?"

O şöyle dedi:

" Bu arkadaşlarımın düşüncelerine katılmıyorum.Kendisinden üstün olduğumuz düşmana boyun eğerek yaşamaktansa savaşarak ölmek daha iyidir.Eğer biz baykuşlara barış önerisi getirsek, en ağır şartları bize kabul ettirmeye kalkacaklardır.Çünkü bize kafa tutup üstün olduklarını sanmaktadırlar.Bence en iyisi savaşmaktır!"

Başını iki yana düşünceli düşünceli salladıktan sonra Başkan, Beşinci Kargaya görüşlerini sordu:

"Savaş mı, barış mı? Yoksa başka yerlere göç etmek mi? Sen ne dersin?

O da düşüncelerini şöyle açıkladı:

"Düşman küçümsenmemeli.Kendini ve düşmanını tanımadan alt edemeyeceğin biriyle savaşmaya kalmak hiç akıllıca bir iş değildir.Kendini bile bile ölüme sürüklemektir.Akıllılar savaştan ve

zararlarından sakınırlar.Savaşın bedeli ağırdır.Baykuşları tanımadan savaşa girersek tehlikeye atılmış oluruz.Halkından ve yardımcılarından güç alan ve onların çıkarlarını koruyan başkan iyi başkandır.Söylenmesi

gerekenleri

burada

açıkça

söyledim

ama

şimdi

söyleyeceklerimin ikimizin arasında kalması gerekir."

Bu konuşmadan sonra herkes dağılıp, günlük işlerine başlayınca Beşinci Karga başkanla baş başa kaldı.

"Şu baykuşlarla aramızın nasıl açıldığını biliyor musun?" diye sordu Başkan.

"Evet, biliyorum" dedi Beşinci Karga. "Bu, bir karganın sözleri yüzündendir."

"Peki,neydi bu söz?"

"Kendi kralları olmadığı için serçeler aralarında anlaşarak Baykuşlar Kralının egemenliğine girmeye karar vermişler.O sırada yanlarından geçmekte olan bir karganın da görüşünü almak için yanlarına çağırıp sormuşlar kargaya: Karga, " Böylesine kötü huylu ve çirkin, akılsız ve gözleri görmeyen baykuşların egemenliğine girmek hata olur.Yeryüzünde bir kuş bile kalmasa böyle bir şey düşünülemez" demiş.

Bu sözlere hak veren serçeler,baykuşların egemenliğine girmekten vazgeçmişler.

Baykuşun biri bu konuşmaları ağaçların arkasından dinlemiş ve duyduklarını

krallarına anlatmış. "İşte baykuşlarla aramız bu yüzden açıldı"demiş.

Savaşa karşı olduğumu zaten anlatmıştım.Başka bir düşüncem daha var.Bu düşüncemi

uygulayabildiğimiz

taktirde

baykuşlardan

kurtulabiliriz.Sizden

herkesin karşısında beni dövdürüp tüylerimi yoldurmanızı istiyorum.Sonra beni bırakarak bilinmeyen bir yere gidin.Ben burada onların içine girerek her türlü

sırlarını ve gizliliklerini öğreneceğim.Sonra bir kolayını bulup size katılırım.Bu şekilde düşmanı yenmemizin daha kolay olacağına inanıyorum.

Başkan bunun üzerine;

-Bu zorlukların hepsine razı mısın? diye sordu.”Evet” dedi beşinci karga.Tüm istekleri yerine getirildi.Tüylerini kanatlarını iyice yolarak onu yara bere içinde bırakıp gittiler.

Keşif uçuşu yapan iki baykuş olayı görmüşlerdi.Dönüp krallarına gördüklerini anlattılar.Kargaların nereye gittiklerini öğrenmek amacıyla Baykuş Kral berberindekilerle tüyleri yolunmuş olan Kargayı ziyaret etti.Yanındakilerden birine kargayla konuşmasını emretti.

Baykuşlardan biri:

-Kimsin? Kargalar nerede? Nereye gittiler, yerlerini biliyor musun? diye sordu.

Karga, “Nasıl bilebilirim ki” diye cevap verdi. “Ben kara bir kargayım.Bu halimle onların nereye gittiğini bilmeme imkan var mı?” dedi.Görevli durumu Krala anlatınca yanındakiler bu karganın saygın bir karga olmasına rağmen bu duruma neden sokulduğunu merak ettiklerini söylediler.

Kral Baykuş bu işin gerçek yüzünün öğrenilmesini emretti.

Görevli:“Seni neden böyle yara bere içinde bırakıp çekip gittiler?” diye sordu.

Karga: Sizin yaptığınız baskından hemen sonra başkanımız bütün kargalarla baykuşlara karşı ne yapılması gerektiğine dair toplantı yapıp düşüncelerini sordu.Konuşma sırası bana gelince, ben baykuşlarla savaşmaya bizim gücümüz yetmez, onlara barış içinde yaşama önerisinde bulunanlım, eğer kabul etmezlerse buradaki yurdumuzu bırakıp gidelim,dedim.

Benim “baykuşlarla savaşmak iyi olmaz” demem üzerine, başkanımız ve diğer kargalar bana çok kızıp üzerime saldırdılar.Beni siz baykuşların casusu olmakla suçlayıp işkence yaptılar.

Baykuş Kral karganın ağzından bunları dinledikten sonra,vezirlerinden birine; “Bu kargaya ne yapmamızı tavsiye edersiniz, düşünceniz nedir?” diye sordu.

Birinci vezir:

“Bu karga kargaların en akıllısıdır.Ölmesi bizleri zararından kurtarır ve kargaları

ancak o zaman yenebiliriz.Bir dakika bile bekletilmeden öldürülmesi gerekir.”diye konuştu.

Bu kez ikinci vezire “Sen ne dersin, bu kargaya ne yapalım?” diye aynı soruyu sordu Kral Baykuş.

“Korku içindeki bir zavallıyı öldürmek yerine ondan yararlanma yollarını

arayalım,kargayı öldürtmeyelim.” dedi ikinci vezir.

Kral Baykuş Üçüncü Vezirine dönüp sordu:

“Senin bu konuda fikrin ne? Bu kargayı sence ne yapmalıyız?

“Akıllılar düşmanlarından yararlanmasını bilirler” dedi Üçüncü Vezir. “Onu hayatta bırakmanın ve ona iyilik etmenin doğru olacağına inanıyorum.Mesela,onun bilgilerinden pekala yararlanabiliriz”

Karga söz alarak.

“Benden kuşkulananlar olduğunu görüyorum.Sizlere bağlılığımı göstermek için, kendimi yakabilirim.”

Birinci vezir öne atıldı:

“Aslında sen içine zehir katılmış güzel kokulu bir içki gibisin.Kötülüğünü böylelikle gizliyorsun.Sen düpedüz düzenbazsın!”dedi.

Baykuş Kral vezirin bu sözlerini hiç umursamadı.Kargaya iyi bakılıp himaye edildi.Bir süre sonra karga,hedefine ulaştı.Baykuşların nerelerde barındıklarını, güçlerini ve iç yüzlerini öğrenip oradan kaçıp gitti.Tüm öğrendiklerini ayrıntılarıyla gidip kargalara anlattı.

-İşte yapmak istediklerimi yaptım.Şimdi sıra sizde.Sizler de yapmanız gerekenleri yapmalısınız” dedi.

Başkan da:

“Bundan böyle biz bütün kargalar bu bilgilere göre hareket edeceğiz” dedi.

Karga onlara, baykuşların ağaçların bol olduğu mağaranın içinde yaşadıklarını anlatarak şöyle konuştu:

“Etraftan topladığımız çalı çırpıyı mağaranın hemen önünde toplayıp çoban ateşiyle tutuştururuz.Baykuşlardan kaçmak isteyen olursa yanarak ya da boğularak ölürler.Düşmanlarımızdan böylece kurtulmuş oluruz”dedi.

Söylenenleri aynen uygulayan kargalar sonunda düşmanları olan baykuşlardan böylelikle kurtulmuş oldular.

MAYMUN İLE KURBAĞA

Kral Debşelim filozof Beydaba’ya der ki:

Şimdi sen bana dileği peşinde koşan,sonra onu elde edince de kaybeden kimsenin meselini anlat!

Filozof der ki:

Bir işin, bir dileğin peşinde koşmak onu elde ettikten sonra korumaktan daha kolaydır.Kim bir dileğine nail olur da sonra güzel muhafaza etmezse kaplumbağanın başına gelen musibetle karşılaşır.

Kral sorar:

-Bu nasıl oldu?

Beydaba cevap verir:

Bir ormanda maymunların genç ve güçlü olanlarından biri, yaşlı maymunlar kralını tahtından aşağı indirmişti.Yaşlı Kral Maymun canını kurtardığına şükredip kaçtı.Bir gölün kıyısında bulduğu incir ağacına yerleşti.

Bir
gün
ağaçtaki
olgun
incirlerden
yerken,bir
tanesini

elinden
düşürüverdi.İncirin göle düşmesiyle oluşan dalgalar maymunun hoşuna gitti.Ne zaman incir yemeye çıksa göle attığı incirlerin oluşturduğu dalgaları
seyretmekten ayrı bir keyif alıyordu.

Bu gölde yaşayan bir kaplumbağa da atılan bu incirleri bir güzel yiyordu.

İncirleri kendisine yemesi için attığını sanan kaplumbağa,çok sevindi ve maymunla dostluk kurmak istedi.maymun da bu öneriyi kabul etti.Candan iki dost oldular.Ne kadar konuşsalar sohbete doyamuyorlardı.

Kaplumbağanın karısı bu durumdan endişelendi.Komşusuna derdini açıp kaygısını ifade etti:
“ Son günlerde göl kenarında dost olduğu maymundan başkasını gözü
görmüyor.Eve köye uğramaz oldu.Çok üzülüyorum, ne yapmalıyım acaba?

“Tek çare maymundan kurtulmaktır” dedi komşusu.Ve ona hemen bir yöntem sundu:

“Eşin eve gelince ağır hastalanmış numarası yap.Ne oldu, neyin var, diye sorduğunda,iyileşmesi zor bir hastalığa yakalandığını söyle.Bu hastalıktan ancak bir maymunun yüreğini yiyerek kurtulabileceğini de söyle.”

Komşusunun öğütlerini uygulamaya karar veren dişi kaplumbağa, eşi eve geldiğinde ağır hasta gibi gösterdi kendisini. “Böyle birden bire sana ne oldu karıcığım” diye sordu. “Doktor çağırtıp baktırdın mı?”

Komşusu hemen atıldı:
“Konuşamayacak denli hasta olduğu için doktor getirttik.Bir maymun yüreği yerse iyileşebilirmiş.”

“Bu oldukça zor bir iş ama yine de maymun dostumun yüreğini elde edebilmek için çalışayım” dedi.

Onu nasıl kandıracağının hesaplarını yaparak maymunun yanına vardı

kaplumbağa.

Maymun, “Bir şey mi oldu? Nerede kaldın” diye sorunca,

“Senin yanına gelmeye çekiniyorum” dedi kaplumbağa.Her zaman sen beni misafir ediyorsun, ben bir kez bile seni misafir edemedim.Ben gölün ortasındaki şu şirin adada yaşıyorum.Eğer gelip misafirim olursan yanında daha rahat olacağım” dedi.

Maymunun aklına kuşkulanacak hiç bir şey gelmedi.Kaplumbağa dostunun sırtına bindi ve birlikte göle açıldılar.Maymun, hâlâ kaplumbağada bir gariplik sezince sormadan edemedi:

-Dostum,yine niye üzgünsün,benim bilmediğim başka bir derdin mi var?”

“Eşim evde yatıyor.Seni bu yüzden iyi ağırlayamayacağım için üzülüyorum” dedi kaplumbağa.

“Biz dostuz” dedi maymun. “Dostlar arasında böyle kaygılara yer yok.Eşinin hastalığı neymiş peki? Doktor ilaç falan yazmış mı? diye sorunca kaplumbağa boşta bulunup, bir an için kurduğu tuzağı unutup:

“Bir maymunun yüreği iyi gelir.Onu yerse iyileşir demiş doktor” diyerek ne zamandır ağzında tuttuğu baklayı çıkarıverdi.

Kaplumbağa bunu söyler söylemez maymun durumu anlayıp tuzağı

sezdi.Maymunun kendisini eve neden götürmek için ısrar ettiğini fark etti.

Boğularak ölmekten korktuğu için göle atlamadı.Soğukkanlılığını hiç

yitirmeden çıkış yolları aramaya başladı.

-Bunu
neden
daha
önce
söylemedin.Ben
yüreğimi
evde
bırakmıştım.Haberim olsaydı senin bu durumundan yüreğimi yanımda getirirdim”

dedi maymun.

Kaplumbağa:

“Dostluğuna minnettarım, çok iyisin. O halde şimdi ne yapabilirim?” diye sordu.

“O zaman geri dönüp yüreğimi alayım, sonra size gidelim” dedi maymun.

Kaplumbağa işi tatlıya bağladığını zannederek saf saf seviniyordu.Maymun kıyıya yaklaşır yaklaşmaz arkasına bakmadan zıplayarak ağaca tırmandı.

Maymunun geri dönmeyeceğini gören kaplumbağa;

“Haydi dostum,yüreğini al da gel, gecikmeyelim!” diye bağırınca, maymun ona yukarıdan şöyle karşılık verdi:

“Sen beni çakalın yüreksiz olduğuna inanan eşek mi sanıyorsun? Sen beni ne sandın? Dostluğumuz burada bitti! Şunu iyi bil ki; Zor durumda kalanlar her zaman zekalarıyla kurtulurlar.

ARSLAN İLE ÇAKAL

Hükümdar Depşelim, filozof Beydaba’ya şöyle dedi:

-Bana şimdi,suçsuz olarak ceza gören veya günahsız cefa (gözden düşme) bulan kimseye yeniden yönelen (gönlünü almak isteyen) hükümdarın misalini anlat.

Filozof şöyle dedi:

-Kuşkusuz hükümdar, haksızlığa uğramış olsun olmasın, suçu bulunsun bulunmasın, kendisinden cefa görmüş (gözden düşmüş, cezalandırılmış) kimselere müracaat etmezse (gerektiğinde onları yine vazifeye çağırmazsa)bu, işlere zarar verir.Hükümdara yaraşan, başına böyle bir iş gelmiş kimsenin durumunu incelemek ve ondan gelecek faydaları denemek(göz önüne almak)dır.Eğer bu kimse itimat edilir, güvenilir kimselerden ise, şüphesiz hükümdara layık olan hemen ona dönmektir.Çünkü devlet ancak sağlam görüşlü

insanlarla idare edilebilir; bunlar da vezirler ve yardımcılarıdır.Vezirler ve yardımcılarından ancak sevgi ve iyi niyetle yararlanabilinir.Sevgi ve iyi niyet ise ancak sağlam görüşü ve iffetli kimseler içindir.Sultanın işleri çoktur, ihtiyaç

duyacağı memur ve yardımcıları da çoktur.Bunlar arasında, ifade ettiğim iyi niyet ve iffeti birlikte taşıyanlar azdır.Bu husustaki misal arslan ile çakalın misali(hikayesi)dir.

Hükümdar sordu:

-Bu nasıl olmuş?

Filozof anlattı:

Hayvanlar arasında kendi halinde hiçbir şeye karışmadan sessizce yaşayan bir çakal vardı.Hiç bir hayvana dokunup bulaşmıyordu.Et yemiyor ve kendinden zayıf olanları ezmeye çalışmıyordu.Hiç bir canlıya zulmetmeyip canını yakmadığı için yırtıcı hayvanların hepsi ona düşmandı.Kan dökmediği ve et yemediği için ona çıkışıyorlar ve:

“Böyle dünyadan elini eteğini çekişin doğru değil,sen de bizim gibi yaşamalısın,bilmelisin ki durumun hiç hoşumuza gitmiyor.” diyorlardı.

Onu yine sıkıştırıp “Kan dökmeyi ve et yemeyi niye terk ettin?” diye sordular.

Biraz düşündükten sonra çakal konuşmaya başladı:

“Siz benim yaşantımı beğenmeyebilirsiniz ama ben aranızda olmaktan hiç

rahatsızlık duymuyorum.Nasıl ben sizin hayatınıza karışmıyorsam siz de benim hayatıma karışmayın."

Ona söz geçiremeyen hayvanlar kızıp yanından homurtuyla uzaklaştılar.Her yerde çakaldan bahsettikleri için, çakalın ünü her tarafa yayıldı. Ormanların kralı olan Aslan da çakalın ününü duymuş ve onu çağırtıp tanımak istemişti.Aslan çakalı çok beğendi ve ona bazı görevler vermeyi düşündü.

"Ülkenin tek yöneticisiyim.İşlerimin ne denli çok olduğunu biliyorsun.emrimde çok kimse çalışmakta.senin gibilere büyük gereksinmem var.Sana büyük bir iş

vererek seni onurlandırmak istiyorum."

Sorumluluk isteyen işlerde çalışırsa başı ağrıyabileceğini düşünen çakal bu teklife sıcak yaklaşmadı:

"Ben bu tür işlere alışık değilim.Üstelik hiçbir tecrübem de yok.Bu tür işlere yeterli olanlar alınmalıdır.Zorlama ile olacak bir şey değildir bu.Bu işi benden çok daha iyi bir şekilde yapabilecek bir yığın günülü kimse var."

Çakalı doğru düzgün bile dinlemeden "Bu işleri bırak!" dedi aslan, çünkü kafaya koydum bu görevi sana vereceğim!"

Çakal :

"Devlet işlerini üzerlerine alanlar iki çeşittir" diye konuşmasını sürdürdü.

"Bunlardan birincisi, çıkarcı dalkavuklardır ki,istediklerine ulaşabilmek için her kılığa girer ve yapmadıklarını bırakmazlar.İkinciler ise dürüstlerdir.Onların da dürüstlükleri yüzünden başlarına gelmedik kalmaz."

Aslan:

"Eğer arkadaşlarının seni kıskanmasından endişe duyuyorsan boşuna kaygılanma, ben seni koruyacağım.İşlerindeki başarına göre de yükselecek, daha iyi yerlere geleceksin" dedi.

Çakal:

" Doğrusu böyle yüksek mevkilerde korku ve endişeyle yaşamaktansa, barış ve esenlik içerisinde özgürce tek başıma yaşamayı isterim.Eğer bana gerçekten iyilik yapmak istiyorsanız kırlarda endişesiz ve rahat yaşamama izin verin." dedi.

Aslan bu görüşe karşı çıktı.çakalın korkularını yersiz buldu. “Senin dürüstlük ve yeteneklerinden yararlanmak istiyorum” diye ısrarını sürdürdü.

Çakal bu durumda çaresiz kaldı ve “Kralımız beni görevlendirmek konusunda kararlı olduğuna göre kabul etmekten başka çarem yok. Ancak benim de bir şartım var. Şayet aleyhime bir durum oluşursa acele etmeden, işin aslını

araştırmadan hakkımda karar vermemesine dair güvence istiyorum kralımızdan.”

dedi.

Kral sevinçle: “Şartını kabul ediyor ve şimdiden sana fazlasıyla güvence veriyorum” diye memnuniyetini ifade etti.

Çakal göreve başladı.Ve bir süre sonra başarıları sonucu yüksek görevlere getirildi.Aslanla samimiyeti ilerlettiler.Bu yakınlık diğerlerini kıskandırmaya başladı.Onu kötü duruma düşürmek için karar aldılar.Yağcı, çıkarcı ve dalkavuk olanlar oldum olası çakalın dürüstlüğünden rahatsız ve tedirgindiler.

Bir akşam Aslana çok sevdiği bilindiği için yemekte yavru ceylan eti sunulmuştu.Kral ceylan etiyle tıka basa karnını doyurduktan sonra etin kalan kısmını saklamalarını emretmiş, çakal da bu emre uyarak gerekenin yapılmasını

istemişti.

Onu kıskanan düşmanları bu durumu fırsat bilerek eti gizlice bulunduğu yerden çalarak Çakal’ın evine sakladılar.

Ertesi gün Kral eti istediğinde eti bir türlü yerinde bulamadılar.Aslan bu duruma öfkelenmişti ve etin derhal getirilmesini istiyordu.Bu arada, çakal eti araştırırken çevresinde yer alan diğerleri birbirleriyle fısıldaşarak konuşuyorlardı.

Biri:

“Bunu size söylemek zorundayım.Saklanmasını söylediğiniz eti Çakal’ın kendi evine götürmüş olduğunu tespit ettik.” dedi.

Diğeri:

“Ben şahsen böyle bir şey yapacağını sanmıyorum.Araştırmadan böyle konuşmamak gerekir” dedi.

Bir diğeri:

“Bu söylentinin doğru olup olmadığını ancak çakalın evini aradığımızda anlayabiliriz.”dedi.

Başka birisi:

“Şayet et çakalın evinde bulunursa bunu sadece ihanet olarak kabul etmemek aynı zamanda Kralımıza karşı yapılmış büyük bir küstahlık saymak lazım gelir!”

görüşünü öne sürdü.

Ötekisi:

“Söyleyecek fazla bir şey yok.Eğer Kralımız çakalın evini aratırsa gerçek ortaya çıkar.” dedi.

Sonuncusu:

“Evet, hemen araştırma yapılmalı.” diye fikrini belirti.

Söylenenlerden fazlasıyla etkilenen Aslan çakalı çağırtarak, etin nerede olduğunu, sordu. “Yiyecek görevlisine teslim edip, iyi saklaması için sıkı sıkı tembih etmiştim. Ama şimdi bir türlü bulamıyoruz” diye cevap verdi Çakal.

Bu kez kuşkulanan Aslan yiyecek görevlisini çağırarak, etin ne olduğunu sordu.İşbirlikçilerden olan bu görevli “ Benim haberim yok. Bana hiçbir şey vermedi” diye itiraz etti.

Aslan güvendiği birini Çakalın evine gönderdi. O da eti çakalın evinden alıp getirdi.

Konuşmaları sadece dinlemekle yetinen kurt bu kez Kralı tahrik edecek biçimde konuştu:

“Çakalın suçu ortaya çıkmıştır.Bundan sonra Krala yakışan da Çakala gereken cezayı vermektir.Başkalarına ibret olsun için Kralımız onu bağışlamamalıdır.”

Çakalı tutuklatan Kral Aslan’a orada bulunanlardan biri: Nasıl oluyor da her şeyden haberi olan Kralımızın bu olaydan bu olaydan haberi olmuyor.Bu güne değin ikiyüzlülüğün anlaşılmaması çok şaşırtıcı ve hayret verici.Çakalı asla bağışlamamalısınız” dedi.

Aslan çakaldan kendisini savunmasını istedi.İşbirlikçi görevli, Çakal’ın ağzından söylenmiş gibi Aslanı kızdıracak düzmece bir savunma getirdi.Aslan işin aslını

bilmediği için bu savunmaya çok kızdı ve Çakal’ın öldürülmesini istedi.

Çakala karşı bir dolap çevrildiğini anlamakta gecikmeyen Kral'ın annesi, oğluna

"Niçin Kral'ın öldürülmesi emrini verdin?" diye sordu.

Kral bu emri niçin verdiğini kısaca anlattı.Kralın Annesi:

"Acele ettin.Acele eden zarar eder.Son pişmanlık da fayda vermez." diyerek oğluna uzun uzun öğüt verir ve önderlere, yöneticilere yakışanın sağduyu ve önsezi olduğunu hatırlatır. "Çakalı her fırsatta tanıdığını söyleyip övüp dururken şimdi ne oldu ki sen kalkmış onu cezalandırıp öldürmeye çalışıyorsun? Bir kere,çakalın et yemez olduğu aklına gelmedi mi? Hiç düşünmedin mi ki, et yemeyen Çakal, senin etini alıp evinde neden saklasın?"

"Bunu iyi araştırdığın taktirde bulursun.Çakal'ın evine bu eti başkasının koyduğunu, Çakal'ın görev aldığı günden beri düşmanlarının çoğaldığını

anlamalıydın?." diye konuştu.

Aslan'ın güven duyduğu Baykuş tam Aslanla annesi konuşurken krala gelerek:Çakal'a düşmanların oynadığı oyunu ve kurduğu tuzağı bir bir anlattı.Çakalın evine eti kimin koyduğunu ve bu işte kimin parmağı olduğunu anlattı.

Annesi oğluna:Suçsuzluğu anlaşıldığına göre herhalde Çakal'ın hayatı ile oynayanları cezasız bırakmazsın." dedi ve çakalın gönlünü alıp yeniden dostluğunu kazanması gerektiğini söyledi.

Aslan da Çakal'ı çağırtarak ondan özür diledi ve yeniden görevinin başına dönmesini istedi.

Ölümden ucu ucuna kurtulan Çakal bu kez alıngan ve sert bit eda ile konuştu:

"Kralımız olanları ve gerçeği öğrendiğine göre, söyleyeceklerimin ona ağır gelmemesini diliyorum.Size güvenmediğim için vereceğiniz görevi kabul etmeyeceğim."

Aslan bu ifadelerden biraz alındı ise de yine özrünü itiraf etmeye devam edip sözlerinde diretti.

"Beni sana karşı yanılttılar.Benim nazarımda en değerli kişi sensin.Sana eskisi gibi güveniyoruz.Sen de bize güven!"

Aslanın sözlerinde samimi olduğuna kanaat getiren Çakal, tekrar kendisine verilen görevi kabul etti.

SEYYAH İLE KUYUMCU

Hükümdar Debşelim, filozof Beydaba'ya şöyle dedi:

-İyiliğe layık olmayan birine iyilik edip teşekkür uman kişinin hikayesini bana anlat.

Filozof şu cevabı verdi:

-Ey hükümdar! Yaratıkların karakteri birbirinden farklıdır.Allah'ın yarattıkları

içinde; dört ayak üzerinde veya iki ayak üzerinde yürüyen yahut da iki kanatla uçan yaratıklar arasında insandan daha üstün hiçbir varlık yoktur.Fakat insanlardan da iyi olanı ve kötü olanı vardır.Bazen hayvanlar, canavarlar ve kuşlar arasında insandan daha vefakar, ailesini daha titizlikle koruyan, iyilik bilen ve onun altında kalmayanı bulunur.Hâl böyle olunca hükümdarlar ve başkaları

arasından aklı başında olanlara,iyiliği layık olan yerlere yapmaları, onu taşıyamayan ve şükrünü yerine getiremeyenler yanında bunlara iyilik yaparak zayi etmemeleri gereklidir.Vefasız, kadru kıymet bilmeyen hiç kimseye iyilik yapmamalıdır.İyiliğe layık olmadıkça akrabaya, sırf akraba olduğu için iyilik yapmamalıdır.İyiliğin kıymetini biliyor ve canıyla ve güç yetirebildiği her şeyiyle iyilik yapana sadakatli davranıyorsa, yedi kat yabancı da olsa iyilik ve ihsanı

esirgemek de reva değildir.Güzel vasıf ve huylarla tanınmış, bu yönlerine güvenilmiş herkes iyiliğe layık ve dostluğa uygundur.

Akıllı ve duygulu bir doktor da hastaya bakıp damarlarını ve nabzını

yoklamadıkça, bünyesini ve hastalık sebeplerini bilmedikçe onu tedavi edemez.Bütün bunları tam anlamıyla anlayıp öğrenince tedaviye girişir.İşte bunun gibi akıllı kişi de denedikten sonra bir kişiyi dost ve arkadaş edinmelidir.

Denemeden iyi tanınmış bir kimseye güvenen kendisini tehlikeye atmış, ölüm ve kötülüğün kenarına gelmiş olur.Bazen de insan vefa ve sadakatini denemediği ve karakterini bilmediği zayıf bir

kimseye iyilik eder de bu zayıf kişi iyiliğin altında kalmaz, en güzel şekilde karşılık verir.Kimi zaman ise akıllı bir insan fazla sakınır, hiçbir kimseye güvenmezken,gelinciği yakalayıp elbisesinin bir kolundan sokarak öbüründen çıkarır (hayvana güvenir.) Tıpkı elinde kuş taşıyan kimse gibi ki-bu kuş-av yaparsa hem kendisi istifade eder hem de ona yedirir.

Akıl sahibine, küçük büyük hiçbir kimseyi, hatta hayvanları küçümsemek yakışmaz; fakat -ona yakışan- onları denemesi, onlara yapacağı iyiliğin, onlardan gördüğü iyi vasıflar ölçüsünde olmasıdır.Bu konuda, filozoflardan birinin verdiği meşhur bir örnek vardır.

Hükümdar sordu:

-Bu nasıl olmuş?

Filozof cevap verdi:

Bir kuyumcu, bir maymun, bir yılan ve bir de pars, derince bir kuyunun içine düşmüşlerdi.Gezginin biri çok susamıştı ve su bulmak umuduyla bu kuyuya bakınca yukarıya tırmanmaya çalışan bir adam ve bu hayvanları gördü.Belki adamı vahşi hayvanlardan kurtarırım düşüncesiyle yanındaki urganı kuyuya saldı.Adam daha urgana yaklaşmadan maymun daha atik davranarak hemen kuyudan yukarı çıktı. Seyyah belki adamı bu kez kurtarırım diye urganı ikinci kere kuyuya sarkıttı.Bu kez de yılan çabuk davranarak kurtuldu kuyudan.Gezgin urganı kuyuya bir kez daha saldı.Adam yine geç kaldı ve bu sefer de pars urgana sarılıp yukarı çıktı.Hayvanlar gezgine minnettar olduklarını ifade edip teşekkür ettikten sonra hepsi;

“Sakın o adamı kuyudan çıkarma! Çünkü o, nankörün tekidir” dediler.

“Evim hemen şurada senin gitmekte olduğun kentin yakınındadır”, dedi maymun.

Pars;

“Ben de o kente çok yakın bir ormanda yaşamaktayım” dedi Yılan ekledi:

“Benim yuvam da kent kapısının duvarları arasındadır.”

Hepsi yaşadıkları yerleri anlattıktan sonra hep birlikte; “Eğer kente geldiğinde bir sorunun olur, darda kalırsan bizi çağırırsın.Sen

bize büyük iyilik yaptın, bunun altında kalmak istemeyiz" deyip Gezginden ayrıldılar.

Gezgin adamların sözlerine aldırış etmedi ve adamı da sonunda kuyudan çıkardı.Kuyumcu olduğunu söyleyen adam kurtulmanın sevinciyle Gezginin ayaklarına kapandı.

"Bana yaptığın iyiliğin altında kalmak istemiyorum.Lakin sana şu an karşılık verecek durumda değilim.Kente geldiğinde mutlaka bana uğra" dedi ve adını ile adresini Gezgine verdi.

Gezgin kuyumcudan ayrılıp, uğramak istediği yerlere de uğradıktan sonra kentin yolunu tuttu.Kendisini ilk olarak karşılayan maymun oldu.Ona güzel meyveler ikram ederek en güzel şekilde ağırladı.Gezgin maymunun yanından memnun bir şekilde ayrılıp yola koyuldu.

Tam kentin girişine yaklaşıyordu ki pars kendisini karşılamaya hazırlanırken gördü."İyiliğini unutmuş değilim. "Gel şöyle bir dinlen" diyerek bir ağacın gölgesini gösterdi Pars.Gezgini orada bırakarak sarayın bahçesinde gezinen Kral kızının karşısına gidip dikildi.Kız korkup kaçmak istediyse de başaramadı.Pars kızın gerdanlığını kaptığı gibi kaçtı.Değerli taşlarla süslü bu gerdanlığı Gezgine sundu.

Tekrar yola koyulan Gezgin bir yandan hayvanların kendisine vefalı

davranmalarından ve cömert tavırlarından etkilenmiş bir şekilde memnuniyetini ortaya koyarken diğer yandan da "acaba kuyumcu beni nasıl karşılayacak?" diye merak ediyordu. "Eğer kuyumcunun eli darda ise bu gerdanlığı ona sattırıp parasını bölüşür sıkıntı çekmeyiz" diye düşündü.

Gezgin, kuyumcuyu bulunca ondan çok yakınlık gördü.Kuyumcu onu alıp evine götürdü.Gezgin hemen gerdanlığı alıp kuyumcuya gösterdi. Kral bu gerdanlığı

kuyumcuya yaptırmıştı.Kuyumcu gerdanlığı görür görmez tanıdı.

Kuyumcu;

"Sen burada otur, dinlenmene bak. Ben dışarıdan sana özel yiyecek bir şeyler alayım." dedi.

Kuyumcu hızla evden çıktı.Kendine göre büyük bir olanak yakalamıştı.Bu durumu krala bildirecek ve böylelikle kralın en güvenilir, gözde adamı olacaktı.Belki de kral onu hazinelerinin

başına bile getirebilirdi.Bütün bunları kendi kendine konuşarak yürümeye başladı.

Saraya varıp Kral'ın yanına çıktığında;

"Kızınızın gerdanlığını çalan kişi şu an evimdedir, hemen yakalatın onu!" dedi.

Kral adamlarını gönderip Gezgini gerdanlıkla birlikte huzuruna getirtti.Sorgusuz sualsiz ona işkence yapılarak kentte dolaştırılması ve idam edilmesi konusunda yanındakilere emir verdi.

İşkence yapılırken;

"Kuyudan kurtardığım hayvanların sözünü dinleyip keşke şu körü kuyudan kurtarmasaydım!" diye söylenip duruyordu Gezgin.

Yılan, Gezgin'in başına gelenleri duyunca onu kurtarmak için saraya gidip Kralın oğlunu

soktu.Kimse

onu

iyileştiremiyordu.Bu

haber

bütün

kente

yayılmıştı.Gezgin, kırlarda çok dolaştığından yılan ve böcek sokmalarına karşı

bitkilerden ilaç yapmasını biliyordu.Kralın oğlunu yılan soktuğu haberini duyar duymaz krala haber gönderdi; Eğer canımı bağışlarsa Kralın oğlunu ölümden kurtarırım."dedi.Kral bunu kabul etti.Gezgin hazırladığı bitkisel ilaçlarla kralın oğlunu iyileştirdi.

" Artık senin canını bağışlayacağıma göre kızımdan gerdanlığı nasıl aldığını

anlatır mısın? dedi Kral.

Gezgin her şeyi ayrıntısıyla anlattı.Bunun üzerine Kral kuyumcunun da aynı

şekilde

işkenceyle

öldürülmesini

emretti.Gezgin

kraldan

kuyumcunun

bağışlanmasını istedi. “Eğer isteseydi gerdanlığın elime nasıl geçtiğini benden öğrenebilirdi.Ama yanınızda bir yer edinme hırsı, ona her şeyi unutturdu.Ama ben buna rağmen onun yine de bağışlanmasını istiyorum.” dedi.

Kral, kuyumcuyu affetti.Gezgin, Kraldan izin isteyerek saraydan ayrıldı ve başka ülkelere gitmek üzere yola koyuldu.

ŞEHZADE İLE ARKADAŞLARI

Hükümdar Debşelim, filozof Beydaba’ya şöyle dedi:

-Kişi iyi ve faydalı olan şeyi ancak aklı, uzak görüşü ve işlerde tedbirli davranması

sayesinde elde ediyorsa, yüce makamlar ve menfaatler elde eden cahil ile bela ve zarara uğrayan akıllı ve bilgili kişilerin hali nedir?

Beydaba cevap verdi:

-Nasıl insan ancak gözüyle görür, kulağı ile işitirse tıpkı öylece iş de soğukkanlılık, akıl ve tedbir ile olur; ancak bazen kaza ve kader buna üstün gelir;bunun örneği şehzade ile arkadaşlarının hikayesidir.

Hükümdar:

Bu nasıl olmuş?

Filozof cevap verdi:

Dört kişi bir yolda arkadaş oldular; birisi şehzade (bir hükümdar oğlu), ikincisi bir tüccar oğlu, üçüncüsü yakışıklı bir asilzade, dördüncüsü bir çiftçi oğlu.Bunların hepsi

ihtiyaç

içindeydiler.Gereksinmelerini

birlikte

karşılamaya

karar

verdiler.Giydikleri elbiseleri ve azık torbalarındaki yiyecekleri dışında hiç paraları

yoktu.Yaşamak için çalışmak zorundaydılar.

Mitrun denilen kente geldiklerinde yol kenarındaki büyük bir ağacın gölgesinde dinlenmek için oturdular.Torbalarında yiyecek bir şey kalmamıştı.Aç susuz ve yorgun bir şekilde ağacın gölgesine sırt üstü uzanıp gökyüzünü seyredip bir süre düşüncelere daldılar.Dördünün de düşünce ve hayalleri birbirinden ayrıydı.Yaşantı ve eğitimleri düşüncelerini biçimlendirmişti.

İlk önce şehzade konuştu:

“ Her şeyin yazgıya bağlı olduğunu söylerler. Bunu hiç düşündünüz mü? diye sordu.

Tüccar oğlu yerinden doğrulup arkadaşlarına şöyle bir baktı, ve:

“ Akıl her şeyden üstündür” diye düşüncelerini belirtti.

Asilzade hiç yerinden kalkmadan şöyle bir kıpırdanarak konuştu:

“Bence güzellik her şeyden üstündür.” deyip sustu.

Çifçizade, söyleyeceklerinin hepsinden üstün ve kuvvetli olduğunu düşünerek:

“Bana göre çalışmak her şeyden üstündür.” dedi.

Bir müddet daha konuştuktan sonra ağacın altında konaklamaya ve her gün içlerinden birinin kente gidip çalışarak arkadaşlarını geçindirmesine karar verdiler.İlk olarak aralarından çiftçizadenin kente gidip çalışmasını ve kazandıklarıyla yiyecek bir şeyler alıp gelmesini istediler.

Hep birlikte onu bu işle görevlendirdiler.

Çiftçizade kente giderek rastladıklarına iş aradığını, çalışmak istediğini söyledi.

Görüştüğü insanlar ona; “ Şu karşı dağdaki ormana git ve oradan odun kesip getir sat.Çünkü bu semtte odun çok kıymetlidir. Bu sayede çok para kazanırsın.”

dediler.

Çiftçizade bu tavsiyeye uydu ve ormana giderek yeterince odun kesip getirerek çarşıda sattı.Kazandığı parayla yiyecek bir şeyler alarak geri döndü.Kenti terk ederken kent kapısına şunları yazdı:

“Günlük yorucu bir çalışmanın değeri bir altındır.”

Arkadaşları onun getirdiği yiyecekleri bir güzel yiyerek karınlarını doyurdular.

Ertesi gün sıra asilzadedeydi.Onun kente gidip yiyecek getirmesi gerekiyordu.

“Haydi sıra sende, çalış kazan ve bizleri doyur!” diyerek asilzadeyi uğurladılar.

Asilzade hem kente doğru yürüyor hem de kendi kendine çalışmanın güçlüğü hakkında düşünüp duruyordu.

“Ben şu ana kadar hazır yemeğe alışığım.Elimdense hiç mi hiç iş gelmez.Kente gidip ne yapacağım?.”

Arkadaşlarının yanına yiyeceksiz dönmekten utandı.Nihayet sırtını büyük bir ağaca dayayıncaya kadar yürümeye devam etti, orada uyku bastı ve uyudu.Şehrin zengin kadınlarından birine rastladı. Kadın genç asilzadeden hoşlandı ve onu ilgi çekici buldu.Asilzadeyi uyandırıp evine götürdü.Birlikte yiyip içip sohbet ettiler.Genç asilzade kadına yaşam öyküsünü anlattı.Akşam olurken birden arkadaşları aklına geldi.Kadından izin isteyip ayrılırken kentin kapısına:

“Güzelliğin günlük değeri beş yüz altındır” diye yazdı.Arkadaşlarına getirdiği yiyecekleri birlikte yediler.

Üçüncü güne girince tüccarın oğluna “Git, sen de aklın ve ticaretinle bu günümüz için bir şey ara” dediler.Tüccarın oğlu durmadan yürüdü.Nihayet sahile yaklaşmış, içi mal dolu bir gemi gördü.Tacirler limanda dolaşıp aralarında konuşuyorlar ve geminin mallarını ertesi gün daha ucuza kapatmayı tasarlıyorlardı.

Bunu işiten tüccarın oğlu yolunu değiştirdi, geminin sahiplerine geldi, gemideki malı veresiye olarak yüz altına satın aldı,kendini, malı başka bir şehre taşımak istiyormuş gibi gösterdi.

Tüccarlar bunu işitince malın ellerinden gitmesinden korktular, satın aldığına bin altın kâr verdiler.Tacirzade elini sürmeden tüm malları onlara devretti.Kazandığı

para ve yiyeceklerle geri dönmek üzere kentten çıkarken şehrin kapısına:

“Aklını iyi kullanmanın günlük kazancı bin altındır.” diye yazdı.

Başından

geçenleri

ve

nasıl

para

kazandığını

dönünce

arkadaşlarına

anlattı.Birlikte yiyip içip sonra uykuya daldılar.

Ertesi sabah kente yolcu edilme sırası şehzadeye gelmişti.

“ Bakalım sen bize ne çeşit yiyecekler getireceksin?.Seni alın yazınla baş başa bırakıyoruz.” diyerek uğurladılar.

Şehzade şehrin kapısı önündeki peykenin üzerine oturdu.Kentin kralı ölmüş ve cenazesi o gün kaldırılıyordu.Ölürken yerine bırakacağı hiçbir kimsesi yoktu.O

gün bütün bir kent halkı yas tutuyor sadece olup bitenden habersiz kentin kapısı

önünde oturan şehzade üzüntülü gözükmüyordu.

Şehzadeyi böyle bir günde acıya kayıtsız kalır halde gören görevlilerden biri onu bulunduğu yerden kızarak kovmuştu.Görevli Kapıcı biraz uzaklaşınca şehzade yine gelip aynı yere oturdu.

Burada

oturarak

bugün

için

nasıl

para

kazanabileceğini
düşünmek
istiyordu.Şehzadeyi yine aynı yerde gören kapıcı kızgınlık içinde onu yaka paça hapse attı.

Kralın yerine kimi seçeceklerine bir türlü karar veremeyen devlet büyüklerinin kral sağken yerine birini atamaması kötü olmuştu.Kapıcı devlet büyüklerinin tartışmalarını duyunca yanlarına gidip kapıda oturan ilginç genci onlara anlattı.

“ Dün ben, bizim kederimize katıldığını görmediğim, şu kapının önünde oturan bir gence rastladım.Kendisine söz söyledim, bana cevap vermedi, bunun üzerine onu kapıdan kovdum.Dönünce onu yine oturmuş gördüm, bunun üzerine, casus olmasından korkarak onu zindana tıktım.” diyerek konuşmasını bitirdi.

Kapıcının anlattıkları devlet büyüklerinin ilgisini çekti ve bu genci tanımak istediler.Kapıcıya onu alıp getirmesini söylediler.Şehzadeye neden buraya geldiği ve neden kapı önündeki peykeye oturduğu sorulduğunda şehzade onlara başından geçenleri bir bir anlattı:

“Ben Feviran kralının oğluyum. Babam vefat edince kardeşim tahtımı elimden aldı.Kan dökülmemesi için ben savaşmaktan kaçındım.Ülkemden ayrılıp yollara düştüm.” Diyerek konuşmasını sürdürdü.

Devlet büyüklerinden bazısı şehzadeyi tanıdılar.Bunlar elçi olarak feviran ülkesine gidenlerdi.Kralın yerine onun geçmesini istediler.Sonunda şehzadenin kral olmasını uygun bularak onu kralın tahtına oturttular. Kralın belirlenmesiyle kentte büyük ve gösterişli şenlikler yapıldı.Yeni kral beyaz bir filin üzerine bindirilip kentin içinde gezdirilerek halka tanıtıldı.Kenti gezerken arkadaşlarının kentin çıkış

kapısına yazdıkları yazıların yanına şunun yazılmasını emretti şehzade:

“Çalışmak, güzellik, aklını kullanmak çok güzel, değerli şeyler ama barış içinde birlikte yaşamak hepsinden daha güzel.”

Şehzade kent dışında kendini bekleyen arkadaşlarını yanına getirip onlara güzel bir sofra hazırlatarak karınlarını doyurdu.Tüccar oğlunu ticaret işlerinden, çiftçi oğlunu tarım işlerinden sorumlu olarak, asilzadeyi ise kadınları ayartmamak şartıyla sarayda görevlendirdi. Ülkenin kralı olan şehzade bilginleri ve düşünürleri toplayarak onlara:

“Biz, dört yol arkadaşı çalışarak yaşamak için bu kente gelmiştik.Bir ülkenin yönetiminde görev alabileceğimizi düşünmek olanaksızdı.barış içinde bir arada yaşamak temel ilkemiz olacak ve bu ülke yaşamında bizim de yerimiz olacak.”

Bu sözlerin ardından yaşlı bir bilge şehzadeden söz isteyerek:

“Akıl ve düşünce ürünü olan güzel sözler söylediniz. Yüksek kavrayışınız bu sözleri söylemenizi sağladı. Bu ülkeyi yönetecek yeterlilikte olduğunuz her halinizden bellidir.” dedi ve mutluluk, esenlik içerisinde hep birlikte ömür sürdüler.

HÜKÜMDAR İLE KUŞ

Hükümdar Debşelim, Filozof Beydaba’dan birbirlerinden sakınmaları gereken kindarların hikayesini anlatmasını istedi.

Beydabâ anlattı:

Vaktiyle Hind hükümdarlarından birinin adına Beridun (Feridun) denirdi, bu hükümdarın Fenze denen bir kuşu ve bunun da bir yavrusu vardı.Bu kuş ile yavrusu en güzel bir şekilde konuşurlardı.Hükümdar bunlara çok düşkündü ve bu sebeple onları karısının yanına konmasını emretti. Karısına da onları korumasını

buyurdu.O sıralar hükümdarın karısı bir erkek çocuk doğurmuş.Sonra yavru kuş

çocuğa alışmış, birlikte her vakit birlikte güzelce oynuyorlardı.Yavrusunun bir hükümdar çocuğuyla arkadaşlık etmesinden çok memnun olan kuş, bu durumun kendisine çok onur verici olduğunu düşünüyordu.En güzel meyveleri dağlardan toplayıp yavrusu ile hükümdarın çocuğuna getiriyordu.Çocuklarının konuşan akıllı

bir kuş ve onun yavrusuyla yakınlık kurmaları hükümdar ve karısının da çok hoşuna gidiyordu.

Bir gün güzel güzel oynayıp dururken hükümdarın çocuğunun kucağına kuş

yavrusu pisleyiverdi.Hükümdarın çocuğu bu duruma çok sinirlendi kuş yavrusunu yakaladığı gibi yere çarptı.Zavallı kuş ne olduğunu anlayamadan oracıkta can verdi.

Dağlarda yiyecek toplamaktan dönen kuş, yavrusunun yok yere öldürüldüğünü

öğrenince üzüntüsünden ağlayıp acı sesler çıkardı.

Daha sonra:

"Böyle hükümdarlar ve sülalesine yazıklar olsun! Bir hiç yüzünden yavrum öldü!

Acı içinde "Bunun intikamı alınacak!" diye söylendi.Sonra büyük bir hınç ve hiddetle hükümdarın çocuğunun üzerine saldırdı ve çocuğun gözlerini oydu.Kuşun gözlerini kör ettiği çocuk kanlar içinde yere serilince kuş sarayın damına uçup oraya kondu.

Hükümdar olayları öğrenince çok üzüldü.Benliğini kuşatan öc alma duygusu ile bir yolunu bulup kuşu öldürmeye karar verdi.Ona bir hükümdar çocuğunu kör etmenin ne demek olduğunu öğretmeliydi.

Fakat hükümdar ona asıl niyetini hiç sezdirmeden yaklaşmak istiyordu.

"Korkma, yanımıza gel,ben varken sana kimse dokunamaz!" diyerek güven vermek istedi kuşa.

"Kötülük eden elbet kötülük bulur" dedi kuş.Oğlun yavrumu öldürdü. Ben de onu gözlerin oyarak cezalandırdım." dedi.

Hükümdar:

"Haydi, o halde ödeştik sayılır.Sen de böylelikle oğlumun gözlerini kör ederek öcünü almış oldun.Gel bizden ayrılma."dedi.

"Sizin yanınıza katiyetle dönemem.Çünkü kin ve intikam hırsıyla yanıp tutuşanların yumuşak ve güler yüzlü davranmaları aslında ne kadar hınçlı

olduklarını gösterir.Bunun için, onların gösterdikleri güvenceye inanmak akıl işi değildir, ben gidiyorum." dedi.

" Kabul, biz suçluyuz.Ama bu durumda bizi bırakıp gitmen doğru değil." dedi hükümdar.

" Söylediklerinde samimi olduğunu sanmıyorum" diye diretti kuş.

"Akıl sahibi olanlar, duygularına asla boyun eğmeyip akıllarıyla hareket ederler"

diye karşılık verdi hükümdar.

Kuş:

"Düşmanlar çoğunlukla şiddet ve öfke yerine uysallık ve yumuşaklıkla amacına ulaşır.Bu nedenle akıllı olanlar bu tuzağa düşmemeye bakarlar." Diye devam etti sözlerine.

Hükümdar:

“Kendi hesabına korkusu olsa da dürüst ve akıllı olanlar dostlarını terk etmezler.”

Kuş bu söze şöyle karşılık verdi:

“Kinler, nerede olursa olsunlar korkunçtur.Bunların en şiddetli ve korkunç olanı

da hükümdarların kalplerinde olanıdır.Çünkü hükümdarlar intikamı din haline getirir.İntikam peşine düşmeyi ve intikam almayı şeref ve iftihar vesilesi sayarlar.Akıllı olan, yavaşladığı zaman kinin sakinleşmesine aldanmaz.Eşelenip üflendiği zaman küllenmiş ateş nasıl yeniden parlarsa, üstü örtülmüş kinler de parlamak için eşelenmeyi bekler.Bazı kindarlar çıkarı olanlara karşı kinlerini gizlerler.Ben de yanınıza döndüğümde ömrümü böyle korku ve kuşku içinde geçireceğim.”

“Her şey kadere bağlıdır.Benim çocuğumun senin yavrunu öldürmesi ve senin benim çocuğumun gözlerini kör etmen bize kaderin bir oyunudur.Madem ki kaderimiz böyledir, o halde ona boyun eğmekten başka çare yoktur.” dedi hükümdar.

Kuş:

“Kader konusunda söylediklerin doğru olsa da akıllı kişiler tehlikelerden kendilerini korumaya bakarlar.Aramızdaki sorunlardan dolayı sen beni öldürerek öcünü almak istiyorsun.Bütün bu elim hadiselerden sonra birlikte olmamız ve olanları unutabilmemiz mümkün değildir.” dedi.

Hükümdar iyiden iyiye öfkelenerek:

“Kalbindekini unutup duygusallığını yenemeyen,içinde ona yer kalmayacak derecede kalbindeki kinden vazgeçemeyen kimseden hayır gelmez!” diye sesini yükseltti.

Kuş:

“Ayağının altında yara olan kimse ısrarla yürümek isterse çaresiz yarası

açılacaktır.Gözü hasta olan adam bu halde rüzgara dönerse göz ağrısının artmasına sebebiyet vermiş olur.İşte bunlar gibi öç taşıyan kimse de öcü alacak olana yaklaşırsa hayatını tehlikeye atmış olur.Düşmanın sözüne kanıp da tedbiri elden bırakanlar ancak kendilerine düşmanlık yapmış olurlar.Bu yüzden akıllılar hiç kimseye körü körüne inanmazlar.”diyerek noktaladı sözlerini.

“Dostluğumuz burada bitmiştir.Seninle bunları konuşmadan gitmek istemedim.”

Konuşmasını bitirir bitirmez “Hoşça kalın” deyip dağlara doğru uçup gözden kayboldu.

DEVE VE ARKADAŞLARI

Naklederler ki bir aslan, insanların geçtiği yollardan birine yakın bulunan bir ormanlıkta yaşıyordu.Onun kurt,karga ve çakaldan ibaret üç arkadaşı

vardı.Bunlar, aslanın avlandığı hayvanların artıklarıyla besleniyorlardı.Kurt yaşlandığı için avlanamadığından aslanın yanına sığınmıştı.Çakal yaşlı olmadığı

halde aslanın artıklarıyla yaşamak işine geliyordu.Karga da çakaldan farksızdı.

Bir gün oralardan bir deve sürüsü geçti.Aslan sürüye saldırmadı.Develerden biri sürüden ve çobanlardan kurtulmak için yandaki çalılıklara daldı.Oralarda gezinirken aslanla karşılaştı. “Nerden geliyorsun?” diye sordu aslan. “Sürüden kaçtım” dedi deve.

“Peki, ne istiyorsun?” diye sordu aslan. “Güvenceniz altında yaşamak istiyorum.”

dedi deve.

“O halde bizimle beraber kal,istediğin bereketi ve güvenceyi bizim aramızda bulabilirsin.”

Böylece, deve de onlara katıldı ve uzun süre birlikte yaşadılar.Deve daha önce hiç

görmediği rahatı gördüğü için halinden son derece memnundu.

Bir gün aslan av aramak için yola çıktığında büyük bir fil ile karşılaştı.Onunla şiddetli bir şekilde dövüştü.Kan revan içinde kalmış bir şekilde, fil’in elinden zor kurtuldu.Yaraları o kadar çok kanıyordu geriye dönüp avlanacak hali kalmamıştı.Olduğu yere doğru

yığılıverdi.Deveden başka kurt, çakal ve karga da açtılar ama hazıra alışık oldukları için karınlarını doyurmak için aslanın iyileşip av getirmesini bekliyorlardı.Aslan onların haline bakıp: “Açlıktan hepiniz çok hırpalandınız, neredeyse kaburgalarınız çıktı, diye söylenince

“Biz kendimizi düşünmüyoruz, fakat siz efendimizi böyle perişan, aç ve çaresiz halde gördükçe üzülüyoruz.Keşke sizin karnınızı doyurabilmek için bir şey yapabilsek.”

“Sizin iyi niyetinizden hiç şüphe etmiyorum, o halde sağa sola dağılınız, belki bir av bulursunuz, hem size hem de kendime ayırırım ondan.” Diye yanıt verdi Aslan.

Üç arkadaş (kurt, karga ve çakal) aslanın bu isteğini ister istemez kabul ettikten sonra aslanın yanından ayrılarak bir köşeye çekilmişler ve aralarında şöyle konuşmuşlar:

“Bizim şu ot yiyici deve ile ne ilgimiz var, o ki huyu huyumuza, kafası kafamıza benzemez.O halde aslana allayıp pullayıp kabul ettirsek de onu yese, bize de etinden yedirse.”

Çakal:

“Bu, aslana söyleyemeyeceğimiz bir şeydir, çünkü devenin burada güvenliğini sağlayacağına dair söz vermiş” dedi.

Karga: “Bu aslan probleminden sizi kurtarırım.” dedi.

Doğru aslan’ın huzuruna girdi.Aslan:

“Bir şey buldun mu?” diye sordu. Karga şu cevabı verdi:

“Ancak çalışan ve gören kimse bir şey bulabilir.Bizse açlıktan dolayı ne çalışabiliyor, ne de görebiliyoruz. Fakat bir konu üzerinde birleştik.Eğer hükümdar da bize uygundur derse biz de onu yerine getiririz.

“Neymiş o?” diye sordu aslan.

“Şu deve, aramızda dolaşan ot yiyici; ne bir faydası var bize, ne bir iyilik getirdiği ne de işe yarar bir çalışması.

Aslan bu sözleri işitince öfkelenir ve şöyle der:

“Ne kadar kötü şeyler düşünüp, bayağı sözler söylüyorsun.Benim kişiliğime yakışmayacak kötü düşüncelerden ve bayağı şeylerden söz ediyorsun.

Bu kadar küstahlaşacağını düşünmemiştim doğrusu.Ben deveye burada güvence içinde yaşayabileceği garantisini verdim.Bu sözümden asla dönmem!”

Karga:

“Kralımızın söylediklerini anlıyorum, fakat bir ev halkının kurtarılması için bir can, bir kabilenin kurtarılması için bir ev halkı,bir şehir halkının kurtarılması için bir kabile ve hükümdarın kurtarılması için bir şehir halkı feda edilebilir.Siz yeter ki bu çözümü kabul edin, ben onurunuzu kurtaracak bir çözüm yolu bulabilirim” dedi.

Aslan karganın bu konuşmasına cevap vermeyerek sustu.Karga aslan’ın bu susuşunu söylediklerinin kabulü olarak değerlendirdiği için hemen Aslanın yanından ayrılıp kendi aralarında bu işi nasıl yapacaklarını kararlaştırdılar.

TASMALI GÜVERCİN

Kral Debşelim filozof Beydeba’ya dedi ki:

-Birbirine samimi bağlarla bağlı bulunan dostların bağlılıklarının nasıl başladığını

ve birbirlerinden nasıl yararlandıklarını bana anlat.

Aldı sözü Beydaba:

-Aklı başında hiçbir adam, hiçbir şeyi dostlara denk tutmaz.Çünkü dostlar, zor zamanda yardımcı olan ve bir musibet dokunduğunda teselli edendir. Bunun örneklerinden biri de tasmalı (boynu nişanlı) güvercin, fare, ceylan ile karga örneğidir.

Kral merakla sordu:

-Bu nasıl olmuş?

Beydeba:

Rivayet olunur ki , bir gün karganın biri yuvasında bulunuyorken çirkin yüzlü, çirkin mi çirkin, omzunda ağ, elinde değnek bulunan bir avcının ağaca doğru yaklaştığını gördü.Karga avcıdan korktu ve kendi kendine:

“Bu adamı buraya ya benim ecelim ya da benden başka birinin eceli sürüklemiştir.Yerimden hiçbir yere kıpırdamayacağım, bakalım bu herif ne yapacak göreceğim.” diye söylendi.

Derken, avcı ağını atar,üzerine taneler serperek, ona yakın bir yerde gizlendi. Az sonra, tasmalı güvercinlerin beyi olan bir güvercin yanında bir güvercin grubuyla oradan geçti.Ne güvercin beyi ne de arkadaşlarının hiç biri ağı görmeden tanelere üşüşüp toplamaya başladılar. Bir anda neye uğradıklarını şaşırıp hepsi birden ava takıldılar.Bunun üzerine avcı sevinçle ve neşeyle geldi. Güvercinlerin her biri, tuzaktan kurtulmak için çırpınıp çareler aradılar.Tasmalı güvercin şöyle bağırdı:

“Tuzaktan kurtulmak için çareler ararken aranızdaki birliği ve dayanışmayı

bozmayın, kimse sadece kendi canını kurtarmaya kalkmasın.Hepimiz tek bir kuş

gibi uçmalı ve sürekli birbirimizle yardımlaşmalıyız, böylelikle her birimiz diğerimiz sayesinde kurtulmuş oluruz.” dedi.

Güvercinler tasmalı güvercinin dediklerini tutarak birbirleriyle elbirliği ederek, güçlerini toparlayıp hep birlikte ağı koparıp onunla havaya yükseldiler.Fakat avcı

yine de ümidini onlardan kesmedi. Biraz uçtuktan sonra onların düşeceklerini sandı.Bu arada olup biteni seyreden karga, kendi kendine: “Bu güvercinleri mutlaka takip etmeli ve sonuçlarının ne olacağını görmeliyim” dedi.Bir ara güvercin beyi etrafına bakar ve avcının kendilerini izlediğini farketti. Bunun üzerine güvercinlere şöyle dedi:

“ Görülüyor ki, bu avcı sizi takip etmekte kararlı.Açıktan değil de yerleşim yerlerinden doğru gidersek ona izimizi kaybettiririz, o da çekip gider.Filan yerde bir fare dostum var, şayet ona ulaşabilirsek şu ağımızı keser.”

Güvercinler söyleneni yaptı, avcı da onları yakalamaktan ümidi keserek geri döndü. Fakat karga onlar takip etti.

Nihayet tasmalı güvercin farenin yerine ulaşınca diğer güvercinlere yere düşüp konmalarını emretti.Farenin her tehlikeye karşı hazırladığı yüz deliği varmış.

Tasmalı onu kendi adıyla “Zeyrek” diye çağırdı. Fare de deliğinin içinden:

“ Sen kimsin” diye karşılık verdi.

“Ben, dostun tasmalı güvercinim!

Fare koşarak Tasmalı güvercine geldi ve:

-Seni bu hale düşüren nedir? diye sordu.

Tasmalı güvercin şöyle cevap verdi:

“Hayır ya da şer hiçbir şey kaderin dışında meydana gelmez.Beni de bu tehlikeye düşüren odur.Benim yerime benden daha güçlü birisi de olsaydı başına aynı şey gelir ve başına gelecek kaderden kurtulamazdı.

Bunun üzerine fare tasmalı güvercinin bulunduğu ağ düğümünü kesmeye başladı.Tasmalı ona:

“Önce diğer güvercinlerin sonra benim düğümlerimi kes” dediği halde fare hiç

oralı olmadı.Güvercin beyi bu isteğini tekrar tekrar yineleyince, fare cevap verdi:

“ Bu sözü o kadar çok tekrar ettin ki, sanki bana kendini hiç düşünmüyor ve kendine hiç acımıyorsun gibi geldi.”

Güvercin beyi buna karşılık şöyle cevap verdi:

“Benim düğümümü keserken bıkıp yorulursun da sonra diğerlerinin düğümünü

kesmekten tembelliğe düşersin diye korkuyorum. Fakat önce onlardan başlarsan, ben sonuncu olduğumda bıkkınlık gelse bile benim ağ içinde kalmama razı

olmazsın.”

Fare:

-İşte seni önemli ve sevimli kılan şeylerden biri budur.

Fare ağı kesip bitirdi.Tasmalı güvercin ve arkadaşları kurtuldular.

Karga farenin bu iyiliğini görünce onunla dost olmak istedi.Gelip ona samimi bir şekilde adıyla seslendi. Fare başını çıkardı:

“Ne istiyorsun?” diye sordu.

“ Seninle dost olmak istiyorum” dedi karga.

“Seninle benim ne yakınlığım olabilir ki” dedi fare, “ Sen sadece bir yiyicisin, bense senin gıdan.”

Karga: “Seni yiyor oluşum, seninle dost olamayacağım anlamına gelmez” diye karşılık verdi. Böyle bir dostluğu karşılıksız bırakmanın kendisine yakışmayacağını

söyledi.Ve farenin güzel huyuna hayran kaldığını ifade ederek, uzun uzun onu övdü.

Bunun üzerine fare şöyle cevap verdi:

“Düşmanlık iki türlüdür: Biri fil ile aslanın düşmanlığında olduğu gibi birbirine denk olan düşmanlıktır; çünkü bazen aslan fili, bazen de fil aslanı öldürür.Biri de o düşmanlıktır ki taraflarından birinin diğerlerine nazaran gücü benimle kedi arasında ve seninle benim aramdaki düşmanlık gibidir.Çünkü bizim aramızdaki düşmanlık

sana

hiçbir

zarar

vermez,

onun

zararı

sadece

bana

dokunur.Düşmanıyla arkadaş olup barışan kimse, yeninin içinde yılan taşıyan kimse gibidir.

Karga:

“Söylemek istediğin şeyi anladım.Fakat sana yakışan, üstün ahlakın, doğru sözlülüğün

ve

civanmertliğinle

bu

dostluk

çağrımı

karşılıksız

bırakmamandır.Çünkü ben senin dostluğuna ve iyiliğine muhtacım. Sen ki asil bir kimsesin.Benimle

dostluk

kuruncaya

kadar,

yiyip

içmeden

kapında

bekleyeceğim.”

Bunun üzerine fare şöyle dedi:

"Dostluğunu

kabul

ettim.Seninle

ilk

karşılaştığımda

sarfettiğim

sözleri

söyleyişimin sebebi kendim için emniyet ve itimat oluşturmaktı.

Sonra fare deliğinden çıkar, kapısının yanında durur. Karga şöyle dedi:

"Benim yanıma gelip arkadaş olmaktan seni hâlâ engelleyen nedir? yoksa benimle ilgili hâlâ içinde bir şüphe mi taşıyorsun?"

Fare cevap verdi:

"Dünya adamı, iki şeyi öne sürerek karşısındakiyle ilişki kurar. Bunlar, can ile maldır.Canını sunanlar, samimi dostlardır.Malını sunanlar ise, birbirinden istifade etmek isteyen, birbiriyle yardımlaşanlardır.İnsanın canını sunması malını

sunmasından daha değerlidir.Ben de senden canınla garanti aldım, kendim de sana aynı şeyi canımdan sundum.Benim senin yanına gelmeyişimin sebebi, sana karşı kötü zan besleyişim değildir.Fakat bildim ki, senin bir çok arkadaşın var aslı

senin gibi olsa da, hakkımdaki görüşleri senin görüşün gibi hiç değildir."

Karga buna karşılık şöyle dedi:

"Dost olmanın yollarından biri de dostunun dostuna dost olmak ve dostunun düşmanına düşman olmaktır.Benim seni sevmeyecek bir tane bile arkadaşım ya da dostum yoktur.Şayet benim aslımdan gelip de seni endişelendirecek tarzda davranan olursa onunla bir gün bile dost kalmam!"

Böylelikle fare karganın yanına geldi ve tokalaşıp samimiyet gösterdi.Aradan birkaç gün geçince karga fareye şöyle dedi:

"Seni daha emniyetli bir yere götürmek istiyorum.Benim herkesten uzak bir yerim var.Hem senin deliğin insanların gelip geçtiği yola çok yakın, bazı yaramaz çocuklar sana taş atıp zarar verebilirler."

“Dilediğini yap” dedi fare. “İstediğin yere vardığımızda benim sana anlatacak bir çok haberlerim ve hikayelerim olacak”.

Bunun üzerine karga farenin kuyruğunu gagasıyla aldı ve onu uçurdu.Sonunda istediği yere vardı.Kaplumbağanın bulunduğu pınara yaklaştıkları zaman, kaplumbağa, yanında fare bulunan bir karga görür ve onun arkadaşı olduğunu anlayamadığından çok korktu.Karga kaplumbağayı çağırır, o da yanına çıkıp sordu:

“Nereden geliyorsun?”

Karga, olup bitenleri ve yaşadıklarını anlattı.

Kaplumbağa farenin sözlerini dinleyip hareketlerini izleyince onun aklına ve vefakarlığına hayran oldu, ona “ hoş geldin” dedikten sonra sordu:

“Buralara gelmenin sebebi nedir?”

Bunun üzerine karga fareye şöyle dedi:

“Hem bana anlatacağım diye söylediğin haberleri ve hikayeleri anlat, hem de kaplumbağanın sorusuna da cevap ver.Çünkü senin yanında ben ne isem kaplumbağa da odur.”

Fare anlatmaya başladı, şöyle dedi:

“Önceleri kentte ev faresi olarak yaşıyordum ben.Kırlarda özgür bir tarla faresi olarak yaşamaya nasıl başladığımı başka zaman anlatırım.Başımızdan geçen ilginç olayları birbirimize anlatacak epey vaktimiz olacak.” diye cevapladı. Üçü

tam koyu bir sohbete koyulmuşken yanlarına bir ürkek ceylan geldi.Karga uçarak çevreyi kontrol etti.Görünürde ne bir yırtıcı hayvan ne de bir avcı vardı.Geri dönüp

herhangi

bir

tehlike

olmadığını

bildirdi.Ceylanın

yanına

gittiler.Kaplumbağa:

“Susuzluğunu ve korkunu gidermek için çeşmeden kana kana içebilirsin. Korkma.

Korkacak hiçbir şey yok. Sen neden böyle koşarak geliyorsun, ne oldu ? diye sordu.

Sudan kana kana içen ceylan:

“ Ormanın bitişiğindeki kumluk alanda koşup atlarken avcılar peşime düştü, onları şaşırtarak buraya kadar geldim. Uzaktaki bir gölgeyi avcı sanarak buraya kaçtım.” dedi.

Kaplumbağa:

“Hiç korkma, Akıllı Karga, senin ürktüğünü görünce çevreyi uçarak kolaçan etti.Birlikte burada yaşarız.” dedi.

Ceylan bu öneriye çok sevindi ve aralarına katıldı.Birlikte yaşıyor, oldukça iyi anlaşıyor ve dostlukları her geçen gün daha bir ilerliyordu.Yiyecek sıkıntıları

yoktu.Çok mutluydular. Ceylan bir gün âniden kayboldu.Başına bir şey gelmiş

olabileceğinden endişeye kapılıp bu konuyu bir araya gelerek görüştüler.

Kaplumbağa ile fare:

“Sen daha çabuk hareket edebiliyorsun. Ceylanın başına sakın kötü bir şey gelmiş

olmasın,” dediler Akıllı Kargaya.

Akıllı karga uçarak her tarafı kolaçan etti ve ceylanı bir tuzağa yakalanmış halde buldu.Geri dönüp onlara haber verdi.Birlikte ceylanı kurtarmaya koştular.

Ceylana.

“ Sen akıllı ve tecrubeli birisin. Nasıl oldu da bu tuzağa düştün?” diye sordu fare.

“ Ben de ne olduğunu anlayamadım” dedi ceylan. “Avcılar her gün yeni bir tuzak oluşturuyorlar. Bu, eskilere benzemiyordu.” Fare hiç vakit kaybetmeden keskin dişleriyle tuzağın iplerini kemirmeye başladı.

“Senin buraya gelmen hiç iyi olmadı.Çünkü buraya şimdi bir avcı gelecek olsa buradaki herkes saklanacak bir yer bulur ama sen bu ağır hareket eden halinle avcının eline düşmekten başka ne yapabilirsin ki?” dedi ceylan kaplumbağaya.

Kaplumbağa:

“Doğru ama bir dostum tehlikedeyken ben yuvamda nasıl rahat oturabilirim ki?

Ben seni düşünürken kendi başıma gelecekleri düşünemedim." dedi.

Avcı, fare tam ipleri kesmeyi bitirmek üzereyken çıkageldi.fare hemen bir deliğe saklandı.Akıllı Karga uçup kaçtı.İplerini koparan ceylan da fırlayıp kaçtı.Ortalıkta sadece kaplumbağa kalmıştı.İpleri kemirerek kesenin kim olabileceğini bulmak için etrafına bakındı.Kaplumbağa gözüne ilişince ipleri kesenin kim olacağını

düşünmeden kaplumbağayı yakalayıp bağladılar.

Kaçanlar çok geçmeden avcıdan uzak emin bir yerde bir araya gelip toplandılar.Kaplumbağanın avcının elinde düşmesine üzülmüşlerdi.

Fare:

"Şimdi birimiz kurtulurken diğerimiz avcının eline düştü.Dostunun kurtuluşu için yanına gelip kendisi avcıya yakalandı."

Akıllı Karga ile ceylan da endişeli ve üzüntülüydüler.Dostlarını avcının elinden nasıl kurtarmaları gerektiğinin yolunu bulmalıydılar.İyi düşünmeli ve acele etmeliydiler.Fare arkadaşlarını tehlikelerden çoğu defa kurtardığı için tecrübeliydi ve insanların düşünce yapılarını iyi biliyordu.Bu nedenle en uygun çözüm yolunu o buldu.

"Bence ceylan ağır yaralıymış gibi topallaya topallaya yürüyerek avcıya görünmeli. Avcı, yakalamak için ona doğru koştuğunda, çabuk koşmasını

engellediği için kaplumbağayı elinden mecburen bırakmak isteyecektir.Avcı onun peşinden koşarken ben de kaplumbağayı esir eden iplerinden onu kurtarırım.Böylece, bu tehlikeden bir an önce uzaklaşıp yuvamıza döneriz.Akıllı

Karga seni uçarak takip etsin.Avcıyı oyalayıp sonra geri dönersiniz."

Avcı sırtına yüklediği kaplumbağa ile evine dönerken karga ile ceylan onun önüne geçtiler.karganın çıkardığı sesler avcının ilgisini çekerken ceylanın toparlayarak önünde gitmekte olduğunu gören avcının birden gözleri ışıldadı.Ceylan varken kaplumbağayı ne yapacaktı? Kaplumbağayı bıraktı ve ceylanın peşinden koşmaya başladı.Ceylan,

avcı

yaklaştığında
biraz
hızlanıp
uzaklaşıyor,
sonra
yavaşlıyordu.Avcı koşmaktan yorulmuştu.

Kaplumbağa ile fare oradan uzaklaşmışlardı.Geri dönse bile onarlı bulması
olanaksızdı artık.

Ceylan topallama numarasını bırakıp bütün gücüyle koşarak uzaklaştı.Yorgun argın kaplumbağayı bıraktığı yere dönen avcı, korkuya kapıldı.Hava kararmaya başlamış, akşam olmak üzereydi.Durup başına gelenleri düşündü.Ceylanı
yakalamak üzereyken elinden kaçırmıştı.Kaplumbağayı alıp giderken önüne çıkan karga ile topallayan ceylanın peşinden koşarak yorulmuş, onun topal olmadığını
anlamıştı.geri döndüğünde kaplumbağanın iplerinin kesilip yerinde yerler estiğini görmüştü.Bunlar hayvan kılığına girmiş cin ve periler miydi acaba? Bir daha bu yörelere gelmemek üzere korkuyla oradan uzaklaştı. Başına gelenleri de kimseye anlatmadı.

Kaplumbağa, karga, tarla faresi ve ceylan, bu ülkede özgürce ve barış içinde yaşadılar. Ne bir yırtıcı hayvan ne de bir avcı bir daha onları hiç rahatsız etmedi.

GÖZÜPEK FARE

Fare başından geçenleri müsait bir zamanda anlatmak için kaplumbağaya söz vermişti.Göl kıyısındaki ağaçların altında toplanmışlardı.Fare kaplumbağayı fazla uğraştırmadan anlatmaya başladı:

“İlk zamanlar büyük bir kentte yalnız başına kalan birinin yanında yaşıyordum.Ev sahibinin kimi kimsesi yoktu.Komşuları ona sepetlerle yiyecek getiriyor, o da yiyebildiğini yiyor, geri kalanını tavana bağlı bir ipe asıyordu.Ben ne yapar yapar adam dışarı çıkınca sepete ulaşırdım.Tavana tırmanıp sepete ulamayı benden başkası başaramazdı.Sepete ulaşır ulaşmaz karnımı bir güzel doyurur, geri kalanını da farelere atardım.

Bir misafiriyle beraber yemeklerini yiyip sohbet ettikleri bir gündü.Misafir dolaşmadık ülke bırakmamış, çok macera yaşamış bir gezgindi.Gezgin başından geçenleri hararetli hararetli anlatırken ev sahibim ellerini çırpmaya başladı.

Konuk bu harekete sinirlenip öfkelendi:

“Benden başımdan geçenleri anlatmamı istediğin halde, benimle dalga geçer gibi ikide bir de ellerini çırpıp duruyorsun.Şayet dinlemeyeceksen beni boşuna niye konuşturup duruyorsun?

Ev sahibim:

“Şu fareyle bir türlü baş edemedim. Bir yere ne koysam yiyor.Bir türlü ne yapacağımı şaşırdım.Fareleri ürküterek korkutup kaçırmak için ellerimi çırpıyorum.” diye yanıtladı.

Konuşmasını keserek sordu konuk:

“ Yani sen şimdi tek bir fareyle mi baş edemiyorsun?”

“Fareler içinde bir tanesi var ki çok akıllı ve kurnaz, işte o beni yıldırdı. Bu özelliklerinden dolayı ona Zeyrek adını verdim.Benden daha güçlü çıkıp beni yendi.Yiyecekleri bir türlü ondan kurtarmam mümkün olmadı.”

Konuk:

“Onu diğer farelerden farklı ve üstün kılan mutlaka bir şey olmalı. Sen bana bir kürek ve bir kazma getirirsen gerçeği öğrenebiliriz.”

“O ara ben de yemek yemeyi bırakmış konuşmaları dinliyordum.”

Ev sahibi hemen kazma ve küreği getirdi Yuvamın deliğini biliyordu.Yuvamın yerini sordu konuğu ve kazmaya başladılar.Yuvamın yanında içinde yüz altın olan bir kese buldular.Bunu kimin sakladığını ben de bilmiyordum.

Gezgin konuk:

"İşte fareye güç ve cesaret veren bu altınlardı.Onun gücünün sırrını bulduk.artık endişeye gerek yok, çünkü bundan böyle güç bizde," dedi.

Sabahleyin erken saatte evden ikisi birlikte çıktılar. Onlar çıkar çıkmaz, birlikte yaşadığım fareler çevremi sarıp,

"Biz acıktık, n'olur bizi doyur!" diye yalvarmaya başladılar.

O gece çok yorgun ve uykusuz olduğum için olmalı tavana tırmanıp da bir türlü

yiyecek sepetine ulaşamadım.Beni övüp yere göğe sığdıramayan fareler; "Bunda hiç iş kalmamış" diye beni küçümsemeye başladılar.

Çoğu beni bırakıp gitti. Kalanlarla birlikte güç bela yerdeki kırıntılarla karnımızı

doyurmaya çalıştık.Bütün bir gece uyuyamadığım için derin bir uykuya daldım.

Akşamleyin ev sahibi ve konuğu eve döndüler.Her zamanki gibi yemeklerini yiyip geri kalanları sepetle birlikte bir kenara bıraktılar.Altın dolu keseyi çıkarıp, kendi aralarında eşit bir şekilde paylaşıp sonra da yattılar.

Düzenimi bozan bu gezgin konuğun altınlarını onun bulamayacağı bir yere saklamak istiyordum.O da sanki benim kafama koyduğum şeyi önceden sezmiş

gibi, gözlerini kapatıp bir türlü uyumuyordu.Oysa ev sahibi çoktan uykuya dalmıştı.az sonra konuk nasıl olsa uyumuştur diyerek altın kesesini çekiştirmeye başladım.Meğerse uymuyor, uyuma numarası yapıyormuş.Birden sırtıma ağır bir sopa darbesi geldi. Neye uğradığımı şaşırmıştım.Konuk gezgin kocaman bir sopayı

bana

doğru

savurmuştu.Kanlar

içinde

kalmıştım.Ölümden

zor

kurtuldum.Baktım ki, bu evde canımdan olacağım, kendime daha güzel ve daha güvenli bir yurt edinmek için sabahleyin evden uzaklaştım.

Yeni gittiğim yerde Güvercin başkan ile tanışıp dost oldum.Bana yeni dostluklar kazandıran Akıllı Karga ile de orada tanıştım,” dedi.

İLAZ, BELAZ VE İRAHT

Hükümdar Debşelim, Filozof Beydaba’ya şöyle dedi:

-Bana bir hükümdarın bağlı kalıp, onlar sayesinde mülk ve saltanatını koruması

gereken şeyler hakkında bir hikaye anlat ki, soğukkanlılık, mertlik veya cesaret, yahut da cömertlikten hangisi ise bu,işinin başı ve temeli olsun!

Beydaba cevap verdi:

“Hükümdarların malını mülkünü ve saltanatını koruması için en gerekli şey, soğukkanlılık ve ağırbaşlılıktır.Nitekim rivayet olunur ki, bir zamanlar Belaz denilen bir hükümdar ile İlaz denilen âbid zahid bir veziri varmış.Bir gece hükümdar rüyasında kendisini korkutan sekiz düş görmüş.Heyecan ve telaş

içinde uyanmış.Gördüğü düşü yorumlamaları için zahid Brehmenleri çağırmış, onlara gördüğü rüyaları anlatmış.Onlarda hep bir ağızdan şöyle demişler:

“Hükümdar hazretleri oldukça ilginç rüyalar görmüşler.Şayet bize yedi gün mühlet verirse onun yorumunu kendisine getiririz.”

Hükümdar istedikleri mühleti kabul etti.Zahid Brehmenler hükümdarın huzurundan çıktıktan sonra aralarından birinin evinde toplanıp konuşarak ve şöyle dediler:

"Düşmanınızdan intikam almak için bundan daha iyi fırsat olamaz.Biliyorsunuz ki bu adam dün bizden tam on iki bin kişiyi öldürdü.Şimdi bu adam ocağımıza düşüp bize sırrını verdi. Var mısınız onu korkutalım, böylelikle ona her istediğimizi yaptırmış oluruz. Ona diyelim ki; "Senin bu korktuğun şeyden kurtulabilmen için, sevip kıymet verdiğin kişileri bize teslim edip sonra onları

öldürtmen gerekir.Biz kitaplarımızı açtık baktık ki, isimlerini söyleyeceğimiz kişileri öldürmekten başka çare göremedik" Eğer hükümdar bize kimleri öldürmek istiyorsunuz, adlarını söyleyin" derse, şöyle diyelim: "Kadınların değerlisi, Cüveyr'in övgüye layık anası İraht'ı istiyoruz, en sevdiğiniz oğlunuz Cüveyr'i istiyoruz, kıymetli yeğenini istiyoruz, dostun ve vezirin İlaz'ı istiyoruz, sır katibin olan Kal'ı istiyoruz, eşi bulunmaz kılcını, atların yetişemediği beyaz fili, savaşta bineğin olan atı, güçlü ve süratli koşan hecin deveni istiyoruz, ondan bize yaptıklarının intikamını almak için-işleri bilen, büyük filozof Kakariyon'u istiyoruz." Bu isteklerini ulaştırdıktan sonra da hükümdara şöyle demeyi kararlaştırdılar:

"Ey hükümdar! İsminiz söylediğimiz kişileri öldürdükten sonra kanlarını bir havuzda toplaman ve sen de havuzda onların kanlarının bulunduğu yere oturman gereklidir. Sen havuzdan o halde çıkınca biz brahmenler, dünyanın dört bir yanından gelir etrafında döner ve seni okuyup üfleyerek vücudundaki kanı

siler,seni su ve güzel kokulu yağlarla iyice yıkarız. Bu sayede Allah, senin için korktuğumuz belayı defeder.Ey hükümdar! Eğer isimlerini verdiğimiz sevdiklerini kurban olarak bize verirsen beladan kurtulur, saltanatın düzene girer, aksi taktirde mülkünün elinden alınmasından veya mahvolmandan korkarız."

Brehmenler, aynı zamanda, eğer hükümdar emirlerini dinlerse onu istedikleri gibi öldüreceklerini düşündüler.

Yedinci gün dolunca hükümdar'ın yanına döndüler ve ona şöyle dediler:

"Ey hükümdar! Biz kitaplarımıza göre senin gördüğün düşün yorumuna baktık, aramızda görüş alış verişi yaptık.Fakat vardığımız

sonucu söyleyebilmemiz için seninle yalnız kalmamız gerekir.”

Bunun üzerine hükümdar, yanındakileri çıkardı.Yalnız kaldılar ve Brehmenler kurdukları düzeni en ince noktasına kadar hükümdara anlattılar.

“Eğer ben hayatıma denk düşen, yaşantımın bir parçası olan bu insanları

öldürürsem, benim için ölüm yaşamaktan daha hayırlı olur!Ha ölmüşüm ha sevgililerden, dostlardan ayrılmışım ne fark eder.

Bu kez Brehmenler ona “eğer bize öfkelenmezsen sana bazı önemli haberler vereceğiz” demişler. Hükümdar izin vermiş.Konuşmayı şöyle sürdürmüşler:

“Ey! Hükümdar başkasının hayatını kendi hayatına tercih etmekle hiç de doğru bir şey yapmış olmuyorsun.Büyük işi bırakıp zayıfı tercih etme ki sevdiğini kendine tercih ettiğin için helak olmayasın! Hayatını ve mülkünü koru. Kendisiyle şeref ve yücelik kazandığın halkın nazarında mülkünle muradına kavuş.”

Hükümdar, brahmenlerin bu kaba ve cüretkar konuşmalarına çok üzüldü.Kalkıp odasına gitti.Kendini yüzü koyun yere atarak sinirden titreyip ağladı.

Hükümdarın bu üzüntüsü günlerce devam etti ve bu durum ortalıkta iyice yayıldı.İlaz hükümdarın tutulduğu keder ve üzüntüyü duyunca bunun sebebi üzerinde düşünüp taşındıktan sonra, hükümdarın huzuruna çıkıp üzüntüsünün sebebini öğrenmeye karar verdi.

Ve doğruca İraht’a gitti ona şöyle dedi:

“Şu kadar zamandır hükümdarın hizmetindeyim bir gün bile benim görüşümü

almadan bir şey yapmadı.Oysa şimdi ne olduğunu bilmediğim bir şeyi benden gizlediğini görüyorum.Bir kaç gece evvel onu Brehmenlerle beraber gizlice görüşürken gördüm, korkarım ki onlara bir sırrını açmıştır.Kim bilir belki de ona zarar verecek ve onun için kötülük getirecek bir yol göstermiş olmalıdırlar.Şimdi sen kalk ve git, hükümdarın huzuruna çık,içinde bulunduğu hali öğren ve bana haber ver, çünkü ben huzuruna giremiyorum.Belki de Brehmenler ona bir şeyleri yaldızlamışlar, onu kötü bir işe teşvik etmişledir.”

İraht şöyle dedi:

“ Bir süre önce hükümdar beni azarladı. Bu durumda onun huzuruna giremem!”

“ Sakın onu kafaya takma” dedi İlaz, “ Biliyorum ki kaç kez hükümdar –Üzüntüm ne kadar büyük olursa olsun, Iraht yanıma gelince hemen unutuyor ve hiçbir derdim kalmıyor-demiştir.Hemen ona git, üzüntüsünü giderecek şeyi ona söyle ve cevabını da bana bildirmeyi unutma.”

Bunun üzerine Iraht kalkıp gitti ve hükümdarın huzuruna girerek başucunda oturup şöyle dedi:

Ey övgüye layık hükümdar! Sendeki bu hal nedir?Seni üzüntülü

görüyorum.Senin için her türlü fedakarlığı yaparız. Brehmenlerden ne duydun, bana bildir.

Hükümdar Iraht’a şöyle karşılık verdi:

“ Ey kadın! Durumumu sorup da derdimi iyice artırıp durma; çünkü bu senin sormanı gerektirecek bir durum değildir.

Kadın:

“Akıllı insanlardan en taktire layık olanı o kişidir ki,bir belaya uğradığı zaman başkalarına danışıp, derdini paylaşarak bu dertten kurtulma çareleri arar.Üzülüp kendini perişan etme,kaderinde ne varsa o olur.Üzülmek ancak vücudunu zayıflatıp düşmanının yüreğini soğutmaya yarar.”

Iraht’ın bu sözü üzerine hükümdar ona şöyle dedi:

“Sorduğun şey de hiçbir hayır yoktur.Çünkü onun sonu senin, benim ve memleketimin

halkının

çoğunun

hayatına

denk

düşen

kimselerin

ölümüdür.Gerçek şu ki: Brehmenler seni ve sevdiklerimin çoğunu öldürmemin gerekli olduğunu söylediler.Oysa sizden sonra benim için hayatın hiçbir anlamı ve önemi yoktur.Buna nasıl üzülmeyeyim?

Iraht bunu duyunca heyecanlansa da heyecanını belli etmemeye çalışarak şöyle dedi:

“Biz kendimizi sana feda ederiz ey hükümdar, sen hiç üzülme! Cariyelerin içinde de benim gibi olanlar vardır.Ancak ey hükümdar senden bir dileğim var,bunu seni kendimden çok sevdiğim için söylüyorum, bu isteğim sana şu nasihatimden ibarettir:

“Bundan böyle güvendiğin kişilere defalarca istişare etmedikçe hiçbir işini brehmanlarla danışmamanı ve onlara güvenmemeni istiyorum.Çünkü

öldürmekten daha büyük bir iş yoktur.Bir yerde değersiz gibi görünen bir cevher bulursan bile bir bilene göstermeden fırlatıp atma.Ey hükümdar, inan ki dostunu ve düşmanını doğru düzgün bilmiyorsun.Brehmenler konunda da gerçek niyetlerinden habersizsin.Onların seni sevmediğini ve sana bir fenalık yapabileceğini hiç düşünmüyorsun.Daha dün Brehmenlerden on iki bin kişiyi öldürdüğünü unutma.Bu olup bitenin onlardan kaynaklanmadığını mı sanıyorsun?

Yemin ederim ki,onlara gördüğün rüyayı anlatmaman ve sırrını açmaman gerekirdi.Sana

ne

söylemişlerse

emin

ol

ki

kinlerinden

dolayı

söylemişlerdir.Gayeleri seni, sevdiklerini ve vezirini öldürerek böylece senden intikam almış olacaklardır. Şimdi en iyisi Filozof Kabariyon’a git, o zeki bir bilgindir, ona düşünde gördüklerini söyle, yönünü ve yorumunu ondan sor…”

Hükümdar bunları işitince içindeki sıkıntı dağıldı.Ve dosdoğru atına atlayıp Filozof Kabariyon’a gitti.Önünde eğilip huzuruna durdu.Onun bu telaşlı ve mutsuz halini gören Filozof:

-Betin benzin solmuş,sana ne oldu ey hükümdar? diye sordu.

Hükümdar:

-Uykumda, Brahmenlere anlattığım yedi rüya gördüm.Düşümü yorumlayanlara bakılırsa bu rüyadan başıma büyük işler gelmesinden ve saltanatımın elimden gitmesinden endişe etmekteyim.

Filozof:

-İster rüyanı sen anlat, isterse gördüğün rüyayı ben sana anlatıp yorumlayayım!

dedi.

Hükümdar:

-Senin anlatıp yorumlaman daha güzeldir!

Filozof:

-Hiç üzülüp kendini bu işten dolayı tedirgin etme ey hükümdar! Biliyorum ki, rüyanda önce kuyrukları üzerinde duran iki balık gördün. Bunun ne anlama geldiğini söyleyeyim: Sana Nihavend hükümdarından bir elçi gelecek.İçinde dört bin batman altın değerinde kırmızı yakut ve inciden iki gerdanlık bulunan bir kutu getirecek.Arkadan uçup önüne konan iki ördeğin yorumuna gelince; Sana Belh hükümdarı dünyada eşi benzeri bulunmayan iki at gönderecek.Sol ayağının üstünde yürürken gördüğün yılan şudur: Sınciyn hükümdarından sana halis çelikten yapılmış eşsiz bir kılıçla bir adam gelip huzurunda duracak.Vücudunda sıvanmış gibi duran kan şunu ifade eder: Kazerun hükümdarlarından biri gelip huzurunda duracak.Üzerinde Üzerinde karanlıkta ışık veren erguvan ipek bir elbise olacak.Gördüğün su ile yıkanmanın manası; Rihzin hükümdarından keten elbise giymiş birisi gelip huzurunda duracak.Kendini, beyaz bir dağın üstünde görmenin yorumu ise şudur;Keydur hükümdarından, atların bile yetişemediği beyaz fil ile bir adam gelip huzurda duracak.Başının üstünde ateşe benzer bir şey görmenin yorumlaması şudur: “Erzen hükümdarından, yakut ve inci ile işlenmiş bir altın taçla gelip bir adam huzurunda duracak.Rüyanda gördüğün, gagasıyla

başına

vuran

kuşun

tabirine

gelince,

onu

sana
bugün
yorumlamayacağım.Sakın korkulacak bir şey olduğunu sanma.Fakat,bu rüyada sevdiklerinden birine darılıp küseceğine dair bir işaret vardır.Ey hükümdar sana yorumlayıp söylediğim şeyler yedi gün içerisinde gerçekleşeceklerdir.”

Hükümdar filozof Kabariyondan bu sözleri işitince saygı ve sevinçle huzurundan ayrıldı.Tahtına oturdu.Filozofun haber verdiği her şey bir bir gerçekleşmeye başladı.Elçiler ve hediyeler art arda gelince Hükümdar şöyle dedi: Şayet Allah, rahmetiyle imdadıma yetişmeseydi hem mahvolmuş hem de mahvetmiş olcaktım.Bir kez daha anladım ki, hiç kimse akıllı dostlarından başkalarını dinlememesi gerekiyormuş.Iraht olmasaydı bütün bunları anlayıp fark etmem mümkün olamayacaktı.Şimdi getirilen hediyelerden dilediklerini alması

için onları Iraht’ın önüne koyun.

Hükümdar daha sonra Iraht’a tacı ve elbiseleri alarak kadınlar kısmına (harem dairesine) gelmesini söyledi.Hükümdar kadınlarının en kıymetlisi olan Iraht ile Huraknah’ı da huzuruna çağırarak İlaz’a şöyle dedi:

Dilediğini alması için, elbiseyi ve tacı İraht’ın önüne koy!

Hediyeler Iraht’ın önüne kondu.Iraht hediyeler içinden tacı tercih etti.Huraknah da en güzel ve en kıymetli elbiselerden birini seçti.Hükümdar adet olduğu şekliyle bir gece Iraht, bir gece de Huraknahla birlikte olurdu.Hükümdarın bir başka adeti de,

yanında
geceleyeceği
kadının
ona
zerdeli
pilav
hazırlayıp
yedirmesiydi.Hükümdar, nöbetinde Iraht’e geldi.Iraht hükümdar için pilav pişirdi.Tacı başında, elinde pilav tabağıyla huzuruna girdi.Huraknah bunu öğrendiği zaman Iraht’ı çok kıskandı.Albenili elbisesini giyip hükümdarın önünden geçti.Güzel yüzü ve parıltılı

elbisesi hükümdarın hoşuna gitti.Hükümdar Iraht'e dönerek şöyle dedi:

-Tacı alıp da, bu eşsiz güzellikteki elbiseyi bırakmakla çok cahillik ettin!

Iraht kendisinin cahillikle suçlanıp Huraknah'ın övüldüğünü görünce kıskançlığı

had safhaya ulaştı ve sinirlenip hiddete kapılarak,tabağı hükümdarın başına çaldı.Hükümdarın yüzünden gözünden zerdeli pilav akmaya başladı.Bu yaşanan şey de aslında hükümdarın gördüğü düşün, Kabariyon tarafından yapılan yorumun tamamlanması olmuş.Hükümdar hemen yerinden kakarak İlaz'ı çağırdı

ve ona şöyle dedi:

-Benim gibi bir cihan padişahına bu cahilin nasıl hareket ettiğini gördün.Onu derhal götür ve öldür!

Ilaz hükümdarın huzurundan çıktıktan sonra kendi kendine düşündü:

-Bugün her ne kadar hükümdar bana bu kadını öldürmemi söylese de, yarın bu denli ileri görüşlü,eşi bulunmayan,hükümdarın canını kurtaran bir kadını

öldürmekten dolayı, "neden öldürülmesini geciktirmedin?" diye sormayacağı ne malum? Onu öldürmekte acele etmeyip bekleyeceğim.Eğer hükümdarı üzgün ve pişman görürsem, kadını diri olarak ona getiririm.Böylece büyük bir iş yapmış, hem Iraht'ı ölümden kurtarmış, hükümdarın pişmanlık ve üzüntüsünü gidermiş

hem de bütün insanların kalbinde yer edinmiş olurum.

Şayet hükümdarı neşeli ve huzurlu, yaptığından içi rahat bir şekilde görürsem işte o zaman Iraht'ı öldürürüm."

Ilaz düşündüğü gibi yaptı ve hükümdarın tavrını öğreninceye kadar kadını evinde saklayıp himaye etti.Sonra kalktı, kılıcını kana bulayıp üzgün ve kederli bir kimse gibi hükümdarın huzuruna çıktı: "Ey hükümdar Iraht hakkında emrinizi yerine getirip onu öldürdüm" dedi.Çok geçmeden hükümdar verdiği emirden pişman oldu.Irahtın güzelliği aklına geldikçe üzüntüsü iyice arttı. Utandığından bir türlü

Ilaz'a emri gerçekten yerine getirip getirmedini de bir türlü soramıyordu.Ilaz hükümdarın durumunu anlamakta gecikmedi ve

ona şöyle dedi:

-Ey
hükümdar,
üzülüp
kederlenerek
ancak
kendini
zayıflatıp
harap
edersin.Üzülme, sabret! Eğer isterseniz size, sizi teselli edecek bir hikaye anlatabilirim.

-Bana hikayeni anlat! dedi hükümdar.

-Biri erkek bir dişi iki güvercin varmış Bunlar yuvalarını buğday ve arpa ile doldurmuşlar.Bir gün erkek dişiye:

-Yerlerde bir şeyler bulduğumuz müddetçe buradakilerden hiçbir şey yemeyelim.Kış geldiğinde yerlerde bir şey bulamazsak işte o zaman buradakilerden yeriz,demiş.Dişi bu fikri çok olumlu bulmuş ve buna razı olmuş.

Buğday ve arpa taneleri, yuvalarına koyduklarında yaş imiş.Sonra erkek güvercin çekip gitmiş, gözden kaybolmuş.Yaz gelince taneler kuruduğu için büzüşmüş.Ne zaman ki erkek güvercin döndüğünde taneleri eksilmiş görerek dişisine çıkışmış:

-Bundan hiç yemeyeceğiz, diye konuşup sözleşmemiş miydik? Niçin onu yedin?

Dişi güvercin yeminler edip yemediğini ifade etse de erkek ona inanmamış ve başlamış onu gagalamaya, sonunda güvercini öldürmüş.Yağmurlar gelip kış

mevsimi girince taneler ıslanmış, şişmiş ve yuva eskisi gibi dolmuş; erkek güvercin bunu görünce, durumu anlamış ve çok pişman olmuş.Dişisinin ölü

bedeninin yanına kıvrılarak şöyle demiş:

-Sen olmadıktan sonra hayat ve tane olsa ne olur! Sana haksızlık ettiğimi anlayınca ve gideni geri getiremeyince buğday ve arpa bana ne sağlar!

Erkek güvercin yememiş,içmemiş ve nihayet dişisinin yanında ölüp gitmiş.

Akıllı olan ve pişman olmaktan korkan kişi hiçbir zaman ceza vermekte acele etmez.

İlaz hikaye anlatmayı sürdürdü:

"Yine işittim ki, adamın biri, başında bir torba mercimekle dağa tırmanmış.Yorgun düşüp dinlenmek için torbayı yere koymuş.O anda ağacın birinden bir maymun inmiş, mercimekten avucunun dolusu kadar almış ve ağaca çıkmış, elinden bir mercimek tanesi düşmüş, maymun onu aramak için tekrar inmiş fakat bulamamış, elindeki bütün mercimekler de dökülüp dağılmış.

Sen de ey hükümdar, yanında bir çok sevdiğin olduğu halde onları bırakıyor ve bulamayacağını istiyorsun!"

Hükümdar bunları işitince Iraht'ın ölmüş olmasından iyice endişeye düşmüş ve konuşmayı şöyle sürdürmüş:

-Sus Ilaz Sus artık! Bir tek kelimeden mi sana emrettiğim şeyi hemen yerine getirdin!Biraz ihtiyatlı olmaz mı insan!

-Allahtan başka herkesin sözü tartışılır.

-Beni mahvettin, Iraht'ı öldürmek suretiyle derdime dert kattın!

-İki kişi ancak üzülmeyi hak eder: 1. Her gün günah işleyen 2.Hiç iyilik yapmayan. Bu ikisinin de dünyada mutlu olup sevinmesi az, ceza ile karşı karşıya gelince de pişmanlığı o derece çok ve uzundur.

Iraht'ı diri görsem artık hiçbir şeye üzülmem.

-İki kimsenin üzülmesine gerek yoktur:1.Her gün elinden geldiği kadar iyilik yapan. 2. Hiç günah işlemeyen.

Hükümdar:

-Demek ki, Iraht'ı artık bir daha göremeyeceğim!

İlaz:

-İki kişi baktığı halde göremez: 1.Kör. 2.Akılsız. Kör gökyüzüne ve yıldızlara, yere, uzağa, yakına bakıp göremediği gibi akılsız kişi de güzeli çirkinden, iyilik edeni kötülük edenden ayırt edemez.

İraht'ı görseydim ne kadar çok sevinirdim!

-İki kimse sevinçlidir: 1.Basiretli kimse. 2.Bilgili kimse.Basiretli kimse, dünyanın artan eksilen işlerini nasıl önceden bilir ve görürse,

bilgili kimse de iyiliği ve kötülüğü, sevebı ve günahı görür.Ahiret için yararlı işleri bilir.

Hükümdar:

-Ey İlaz anlaşılan senden uzaklaşıp korunmamız gerekiyor!

İlaz:

-İki kimseden uzak durmak gereklidir:1.İyilik, kötülük,ceza,sevap ve içinde bulunduğum halden bana hiçbir sorumluluk yoktur diyenden.2.Gözünü

haramdan, kulağını kötü şey işitmekten, nefsini düşkünlük gösterdiği günah ve hırstan sakınmayan kimseden.

Hükümdar:

-Konuşmalarına bakılırsa Iraht'tan ümidim iyice kesildi.Elim sıfırlandı.

İlaz:

-Üç şey sıfırdır: 1.Suyu olmayan nehir. 2. Hükümdarı olmayan ülke. 3.Kocası

olmayan kadın.

Hükümdar:

-Ey İlaz! her şeye hemen cevap veriyorsun, cevaplar dilinde akıp gidiyor.

İlaz:

-Üç kimsenin cevap verme sıkıntısı yoktur: 1.Hazinlerini dağıtan ve veren hükümdar. 2.Soylu soplu kimselerden olan sevgilisine verilen (hediye edilen) kadın. 3.İyilikte başarıya ulaşmış bilgili kişi.

İlaz baktı ki hükümdar çok sıkıştı, o zaman onu rahatlatmak için şöyle dedi:

-Ey hükümdar! İraht hayattadır!

Hükümdar bu sözü duyduğunda çok sevindi ve şöyle dedi:

"Ey İlaz! Senin iyi niyetli olduğunu bildiğim için sana kızıp öfkelenmedim.Senin ilmini

bildiğimden,

Iraht'ı

öldürmediğine

dair

içimdeki

ümidi
hiç
kaybetmedim.Evet, Iraht kuşkusuz büyük bir suç işledi, ama bunu kıskançlığından dolayı yaptı.Oysa onu sabırla karşılamam ve tahammül etmem gerekliydi.Fakat sen de beni denedin.Aslında bana en büyük iyiliği yaptın.Sana ne kadar teşekkür etsem azdır.Hadi şimdi git, Iraht'ı bana getir!"

İlaz hemen Iraht'e gitti.Ona iyice süslenmesini söyledi.O da bir güzel süslendi.Hükümdara gittiler.Iraht huzuruna girince hükümdarın ayaklarına kapandı ve sonra doğrularak şöyle konuştu:

"Allaha şükürler olsun!Bana lütuf ve ihsan da bulunan hükümdara da ne kadar övgü ve şükranda bulunsam azdır.Öylesine büyük bir kabahat işlememe rağmen hükümdarın tahammülü ve merhameti suçumu bağışladı.Hükümdarın cömertlik, asalet ve geniş tahammül gücünü bildiği için durumumu geciktirerek beni mutlak bir ölümden kurtaran İlaz'a ayrıca teşekkür ederim."

Bunun üzerine hükümdar İlaz'a dönerek şöyle dedi:

-Bana, Iraht'a ve herkese ne kadar büyük bir iyilik yaptığını bir bilsen!Onu bugün bana
bağışlayan
sensin.Bundan
sonra
sana
sormadan
hiçbir
adım
atmayacağım.Yanımdaki itibar ve saygınlığın inanılmaz derecede arttı.Bundan böyle mülk ve memleketimde hüküm verme ve söz söyleme hakkı
veriyorum.Uygun gördüğün gibi yap ve dilediğin gibi idare et, çünkü sana güveniyorum."

İlaz şöyle karşılık verdi:

"Allah mülkünü ve mutluluğunu daimi kılsın ey hükümdar! Ben yaptığımın karşılığı övgüyü hak edecek biri değilim, çünkü ne de olsa senin kölenim.Fakat benim dileğim odur ki; sonu gam ve keder

olacak, pişmanlık yaratacak şeylerde hükümdar soğukkanlı davranıp acele etmesin.

Hükümdar İlaz'ın sözünü destekleyip onayladı.Bundan böyle büyük küçük hiçbir işini istişareye gitmeden yapmayacağına ahdetti.

Hükümdarın rüyasını kasıtlı ve yanlış yorumlayıp, sevdiklerini öldürmesini salık veren Brahmenlere gelince; hükümdar onları İlaz'ın eline vermiş, o da hepsini kılçtan geçirdi.Gerek hükümdarın ve gerekse ülkenin ileri gelenlerinin gözleri aydın olmuş (mutlu olmuşlar), ilminin genişliği ve hikmetinin üstünlüğü sebebiyle Kabariyon'a övgüler sunmuşlar.

ZAHİT İLE MÜSAFİR

Hükümdar Debşelim Filozof Beydeba'ya şöyle dedi:

-Bana, kendisine yakışan ve yaraşan iş ve davranışı bırakıp da başkasının peşine düşen, bunu da anlamayıp şaşkınlık ve kararsızlık içinde kalan kimsenin misalini anlat.

-Filozof şöyle demiş:

-Rivayet edilir ki, Kerh denilen yerde ibadet ve Allaha bağlılığıyla tanınan bir zahit vardı.Bir gün kendisine bir misafir geldi.Zahit misafirine ikram etti ve beraberce yediler.Misafir şöyle dedi:

-Ne tatlı ve ne hoş bir hurma bu böyle! Keşke benim memleketimde de böyle böyle hurmalar olasaydı! Eğer müsaade

ederseniz ondan toprağımıza dikeceğim bir fidan almak isterim.

Zahit ona şöyle karşılık verdi:

"Bu sana zahmetten başka şey vermez.Toprağınıza uyup uymayacağı da bilinmez.Sonra sizin memleketinizin meyveleri oldukça boldur.Böyle, vücuda yarayışı fazla olmayan üstelik ağır bir meyveyi yetiştirip de ne yapacaksınız!"

Zahit konuşmasını şu öğütlerle sürdürdü:

"Kim ki bulamadığı şeyin peşine düşer, o olgun bir kişi sayılmaz.Eğer ki bulduğunla yetinir, bulamadığına da ilgisiz kalırsan mutlu olursun."

Zahit bütün bu söylediklerini ibranice söylemiş, misafir onun bu dille konuşmasını

çok beğenmiş, ibranice öğrenmek için günlerce kendini zorlayıp uğraşmış.Bu kez zahit onu böyle bir telaş içinde görünce şöyle demiş:

"Sen şimdi kendi dilini bırakarak ibranice öğrenmen yüzünden aynen karganın düştüğü duruma düşmeye müstahak oldun!

Misafir sordu:

-Bu nasıl olmuş?

Zahit cevap verdi:

"Anlatılır ki: Karganın birisi bir kekliğin sekerek yürüyüşüne hayran olmuş.Ne yapıp yapıp onun gibi yürüme sevdasına düşmüş.Kendisini bu tarz yürüyüşe alıştırmak

için

egzersizler

yapmış.Fakat

bir

türlü

aynısını

yapmayı

becerememiş.Ümidini üzmüş, eskiden beri alıştığı yürüyüşüne geri dönmek istemiş, bir de ne görsün eski yürüyüşü de karışmamış mı, bu sefer kırıla döküle yürür olmuş,bir anda kuşların en çirkin yürüyüşlüsü oluvermiş.

Sürekli kullanıp alıştığın dili bırakıp ibraniceye merak sardığın için sana bu örneği verdim.Bu arzuna ulaşamayıp sonra eski dilini de unutmandan korkuyorum.Zira şöyle denmiştir:Kendisine uymayan, daha önce baba ve dedelerinin kendisini ona göre yetiştirmedikleri bir şeyi zoraki yapmakta ısrar eden kişi cahilin ta kendisidir.

GÜVERCİN, TİLKİ VE BALIKÇIL

Hükümdar Debşelim, Filozof Beydaba'ya şöyle dedi:

-Kendisinden başak herkese akıl veren kimse hakkında bana bir mesel anlat.

Filozof:

Bunun misali güvercin, tilki ve balıkçıl'ın hikayesidir.

Hükümdar:

-Bunların hikayesi nedir?

Filozof:

"Anlatılır ki, güvercinin biri uzun bir hurma ağacının tepesinde yavru yaparmış.

Güvercin ağacın tepesine yuva malzemesini taşımakta büyük zahmetler çeker, taşıyacağını taşıması ve ve yumurtanın altına konulması sıkıntı ve zahmetle ancak mümkün olurmuş.Taşıma işini bitirince yumurtlar ve yumurtasının üzerine otururmuş.Yavrularını çıkarıp, onlar da biraz yetişince yavruların yetişme miktarını bilen tilki böyle bir zamanda gelip hurma ağacının dibinde durur, ona bağırır ve ona çıkmak ya da yavrusunu aşağıya atması konusunda uyarır.Şayet bunu yerine getirmezse kendisinin yukarı çıkacağını söyleyerek tehdit edermiş.Güvercin de çaresiz yavrusunu ona atarmış.Günlerden bir gün, tam güvercinin iki yavrusu yetişmişken bir balıkçıl kuşu gelerek hurmanın tepesine konmuş; güvercini üzgün ve mutsuz görünce sormuş:

-Nedir bu hal ey güvercin! Seni kederli ve mutsuz görüyorum?

-Ey balıkçıl! Ne zamandır bir tilki başıma bela oldu.Her iki yavrumu gördükçe gelip onları aşağıya atmam için bağırıp beni tehdit ediyor.Ben de çaresiz yavruma aşağıya atıyorum.

Balıkçıl güvercine şöyle akıl verdi:

-Bir daha sana bu niyetle gelirse ona şöyle de: Sana yavrumu atmıyorum, yanıma çık ve kendini tehlikeye at, bunu yapar ve iki yavrumu yersen yanından uçar ve kendimi kurtarırım."

Balıkçıl ona bu çareyi öğretince uçup gitmiş ve bir nehrin kıyısına konmuş.Derken tilki yine aynı vakitte gelmiş, hurmanın dibinde durmuş, sonra her zaman yaptığı

gibi bağırmış.Güvercin ona balıkçılın öğrettiği şekilde cevap vermiş.Bunun üzerine tilki sormuş:

-Bana söyle bunu sana kim öğretti?

Balıkçıl öğretti.

Bu cevap üzerine tilki dönmüş, nehrin kenarındaki balıkçılın yanına kadar gelmiş, ona orada durur halde bulmuş ve sormuş:

-Ey balıkçıl eğer rüzgar sağ taraftan gelirse başını ne tarafa çevirirsin?

-Sol tarafıma

-Sol tarafından gelince başını nereye saklarsın?

-Sağıma veya arkama saklarım.

-Rüzgar her yerden ve her yönden gelirse nereye koyarsın?

-Kanatlarımın altına sokarım.

-Kanatlarının altına nasıl sokabiliyorsun? Bunun senin için kolay bir şey olacağını

sanmıyorum.

-Evet, yapabilirim.

-Öyle ise haydi bana nasıl yapabildiğini göster.Başım için, -ey kuşlar- Allah sizi bizden gerçekten üstün kıldı.Siz ki bizim bir senede anlayabildiğimizi bir an içinde anlıyor, ulaşamadığımız noktaya ulaşıyor, soğuk ve rüzgardan korunmak için başlarınızı kanatlarınızın altına sokabiliyorsunuz.Sizi kutlarım! Haydi şimdi nasıl yapabiliyorsun bunu bana göster!

Bunun üzerine kuş gagasını kanatlarının altına sokmuş, o durumda iken tilki derhal üzerine atılmış, onu yakalayıp öyle sarsmış ki boynunu kırmış, sonra şöyle demiş:

-Ey kendine düşman kuş! Güvercine akıl veriyor, ona çare üretiyor, fakat kendin için bunu yapamıyorsun da düşmanın seni hemencecik yakalıyor!

Tilki –böyle söyledikten sonra –onu öldürmüş ve yemiş.

DİŞİ ARSLAN, AVCI VE ÇAKAL

Hükümdar Debşelim, Filozof Beydaba'ya dedi ki:

-Şimdi bana başına gelen zarardan dolayı gücü yettiği halde başkasına zarar vermeyi terk eden ve uğradığı felakette, başkasına zulüm ve düşmanlık yapmaktan onu alıkoyan kimse hakkında bir misal anlat.

Filozof şöyle dedi:

-Halka zarar veren ve kötü gelen şeyi istemeye ancak cahil, akılsız ve ahiret işlerinin sonuçlarını iyi görmeyen kişiden başkası cesaret edemez. Çünkü

akibetleri düşünmeyen müsibetlerden ve felaketlerden emin olamaz.Bazen cahil bile başkasından gördüğü zarardan ibret alır da aynı zulüm ve düşmanlığı başka bir kimseye yapmaktan vazgeçer.Ve sonunda , başkasına zarar vermekten vaz geçmesinin faydasını görür.Bunun benzeri dişi aslan, avcı ve çakalın hikayesidir.

Hükümdar, "bu nasıl olmuş?" diye sordu, filozof da anlattı:

-Anlatılır ki: bir ormanda iki yavrusu bulunan bir dişi aslan varmış.Bir gün aslan yavrularını inde bırakarak ava çıkmış.Derken bir avcının yolu yavrulara uğramış.Hemen hücuma geçmiş, ok atarak ikisini de öldürmüş, derilerini yüzmüş, sonra sırtlanıp eve götürmüş.Sonra ana aslan dönmüş, yavrularının başına gelen feci

durumu görünce feryad edip kendini yere atıp yuvarlanmış.O öyle ağlayıp sızlanırken hemen yanı başındaki bir çakal ona sormuş:

-Bu halin nedir? Başına ne geldi, anlat bana?

Ana arslan cevap vermiş:

-Yavrularımı bir avcı öldürüp derilerini yüzmüş sonra cesetlerini de ortalığa saçmış!

Çakal şöyle demiş:

-Ağlama! Kendine acı ve şunu bil ki, şimdi avcının sana yaptığını mutlaka bir zamanlar da sen başkasına yapmışsındır.Nasıl bir zamanlar başkaları senden gelene sabretmişlerse sen de başkasının yaptığına sabredeceksin! Herkes ettiğini bulur. Her işin günahtan ve sevaptan bir meyvası vardır.

Dişi aslan:

-Açık konuş, ne demek istediğini daha iyi anlayayım.

Çakal sormuş:

-Kaç yaşına geldin?

-Yüzüncü yaş.

-Ne ile beslendin, ne yedin?

-Yabani hayvan eti.

-Kimden elde ettin, kim verdi bu eti sana?

-Hayvanları avlardım ve sonra onları yerdim.

-O yediğin hayvanların anneleri ve babaları var mıydı? Ne dersin?

-Vardı elbette.

-O zaman neden ben o ana babaların senin gibi ağlayıp sızladıklarını görüp işitmiyorum.İyi bil ki, bugün başına gelen şey, dün yaptığın şeyin sonunu görememenle ilgilidir?

Bunun üzerine dişi aslan başına gelenlerin kendi işlediği cinayetlerin bir karşılığı

olduğunu anlamış ve avlanmayı bırakarak kendini züht ve ibadete vermiş.Et yemeyi bırakarak sadece meyve yemeye başlamış.

O ağaçlıkta yuva yapmış, meyve yiyerek yaşayan bir kumru bu durumu görünce dişi aslana dönerek şöyle demiş:

-Sen et yiyici olduğun halde Allahın sana ayırdığı rızkı terk ederek başkalarının rızkına yöneliyorsun.Görüyorum ki senin

yüzünden eskisi gibi ağaçlar bile meyve vermez oldular.Vah hayatı meyvelere bağlı olanlara! Meyve yemek adeti olmayanlar da onların önlerine geçerek rızıklarına girerse onların mahvolup gitmesi çok yakındır.

Dişi aslan bu kez kumrunun söylediklerini duyunca etkilenmiş ve meyve yemeyi de bırakmış, ot yemeye ve ibadete yönelmiş.

Bu örneği sana şu hakikati bilesin diye verdim: Bilgisiz kimse belki halktan gördüğü zarar sebebiyle başkasına zarar vermekten vaz geçer.Aynen dişi aslan gibi ki o yavrularında gördüğü felaket sebebiyle önce et yemekten, sonra da kumrunun sözüyle meyva yemekten vazgeçti.Kendini züht ve ibadete verdi.

İnsanlar bu hikaye üzerinde iyi düşünmelidirler. “Kendine yapılmasını istemediğin şeyi başkasına yapma” denilmiştir. Çünkü adalet bundadır.Allah rızası ve insanların hoşnut oluşu da yalnızca adalettedir.

ZAHİT İLE GELİNCİK

Hükümdar Depşelim, filozof Beydaba’ya şöyle dedi:

-Şimdi bana düşünmeksizin, işin sonuna bakmadan işinde aceleci adamın misalini anlat.

Filozof şöyle dedi:

-Kim işinde sağlamcı olmazsa o daima pişman olur ve onun durumu sevdiği halde gelinciği öldüren zahid’in durumuna döner.

Hükümdar:

-Bu nasıl olmuş?

Filozof anlattı:

Anlatılır ki, Cürcan denilen yerde bir zahit yaşarmış.Zahitin oldukça güzel bir karısı varmış.Çok uzun süredir evli olmalarına

rağmen bir türlü çocukları

olmuyormuş.Tam artık ümidi üzmüşlerken kadın ondan hamile kalmış.Zahit ve karısı çok sevinip Allaha şükretmişler.Zahit Allaha çocuğun erkek olması için dua etmiş.Karısına demiş ki:

“Müjdeler olsun sana ki bu çocuğun erkek olacağını umuyorum.Onun için en güzel isimler seçeçceğim ve ona en seçkin bakıcılar bulacağım.

Kadın:

-Be hey adam, daha ortada bir şey yokken seni böyle iddialı şekilde konuşturan şey nedir? Bilmez misin böyle senin gibi davrananın başına, başı üzerindeki yağ

ve balı döken zahidin başına gelen şey gelir.

-Bu nasıl olmuş?

-Anlatılır ki, Zahidin birine bir tüccarın evinden her gün bal ve yağdan ibaret birer parça yiyecek gelirmiş.Zahid ondan ihtiyacı kadarını yer, artanını kaldırıp bir çömleğe koyarak, evin bir tarafında bulunan bir direğe asarmış.Sonunda çömlek dolmuş.Günlerden bir gün zahit, elinde sopası ve başında asılı çömlekle sırt üstü

yatarken yağ ile balın ne kadar pahalı olduğunu düşünüp sonra şöyle demiş: Bu çömlektekini bir altına satacağım.Onunla on dişi keçi alacağım, derken bunlar gebe kalacak, her beş ayda bir defa yavru yapacaklar.Böylece çok geçmeden onların yavruları büyük bir davar sürüsü olur.Sonra zahit birkaç yılı bu şekilde hesapladı.Sonucu dört yüz keçiden fazla buldu.Bunun üzerine şöyle dedi: Bununla yüz sığır alırım, her dört keçiye bir öküz ya da inek; ayrıca arazi ve tohum da alırım.Rençberler tutarım.Öküzlerle ziraat yapar, dişilerin süt ve yavrularından istifade ederim.Böylece üzerimden beş yıl geçmeden ziraatten büyük servet elde ederim.Ardından gösterişli lüks bir ev yaparım.Cariyelerim ve kölelerim olur.Alımlı güzel bir kadınla evlenirim.Sonra onunla birleşirim, gebe kalır.Sonra ondan soylu soplu bir oğlum olur.Ona isimlerin en güzelini seçerim.Biraz büyüyünce onu en güzel şekilde eğitir ve terbiye ederim.Onu en iyi şekilde yetiştirmek için zorlarım.Eğer bana uyarsa sorun yok, ama laf dinlemez ve yola gelmezse onu şu sopa ile döverim…

Zahit böyle derken elini çömleğe uzatmış, istemeden onu kırmış ve içinde ne var ne yok yüzüne dökülmüş.

Zahidin karısı hikayeyi anlattıktan sonra şöyle dedi: İşte, bu misali sana doğru mu yanlış mı olduğu konusunda kesin bir bilgin olmadığ şeylerde fikir yürütmek için uygun olmayan şeyi söylemede acele etmemen için verdim.

Zahit karısının anlattığı hikayeden büyük ibret almış.Sonra, kadın güzel bir oğlan çocuğu dünyaya getirmiş.Babasının sevincine diyecek yokmuş.Bir kaç gün sonra kadının temizlenme zamanı gelmiş: bu sebeple zahide: “Çocuğumun yanında dur da hamama gidip yıkanıp geleyim” demiş.Kadın hamama gitmiş.Çok geçmeden hükümdarın elçisi onu çağırmaya gelmiş.Zahit, küçük yaştan beri besleyip büyüttüğü, oğlu kadar değer verdiği gelinciği oğlu ile bırakarak kapıyı üzerlerine kitleyerek elçi ile beraber çıkıp gitmiş.Derken, evin taşlarının birinden bir siyah yılan çıkmış ve oğlana yaklaşmış.Gelincik hemen ona vurmuş.Sonra üzerine atlamış ve öldürmüş.

Sonra parçalamış ve ağzı öldürüp parçaladığı yılanın kanı ile dolmuş. Sonra zahit gelmiş, kapıyı açmış, gelincik yılanı öldürdüğünün müjdesini verircesine onu karşılamış.Zahit onu ağzı kanla dolu ve heyecanlı görünce çocuğunu boğdu zannederek aklı başından gitmiş bir biçimde gerçeği öğrenmeden gelinciğe hücum etmiş, elindeki sopa ile başının ortasına vurmuş, gelincik de ölüvermiş.Zahit içeri girdiğinde çocuğu yanında parçalanmış bir yılanla sağ salim halde bulmuş.Durumu anlayıp acele ettiğini fark ettiğinde dövünerek şöyle demiş: “Keşke bu çocuk bana verilmese idi de ben de bu haksız davranışta bulunmasaydım!. Ve karısı içeri girip onu bu hal üzere bulunca şöyle demiş:

-Bu ne hal, sana ne oldu?

Zahit gelinciğin iyiliğine karşın durumu bilmeden erken davranıp acele ederek mükafatlandırılması gereken bir davranıştan dolayı gelinciği nasıl cezalandırdığını

anlatınca, karısı şöyle demiş:

-İşte bu senin acele etmenin neticesidir.

İşte bu, işini ölçüp tartmadan hareket eden ve acele edip pişmanlığa gömülen kimsenin misalidir.

TARLA FARESİ İLE KEDİ BABI

Hükümdar Debşelim, filozof Beydebâ'ya dedi ki:

— Şimdi anlat bana, bir sürü düşman tarafından kuşatılarak mutlak bir helakle karşı karşıya olduğunu anlayınca bir kısım düşmanını kendine dost edip çıkış yolu arayan adamın hikâyesini... Bu adam kaygı ve üzüntülerden kurtulmuş, canını

kurtarmış ve evvelce anlaştığı bazı düşmanlara vefakâr davranmıştır...

Beydebâ anlatmaya başladı:

— Ne dostluk ne düşmanlık, asla sabit kalmaz; ilelebet aynı şekilde sürüp gitmez. An gelir dostluk nefrete, düşmanlık sevgiyi dönüşür... Bu konuda öyle çok örnek var ki! Akıllı ve kalp gözü açık kişi derhal tedbirini alır. Duruma göre nasıl hareket edeceğini bilir. Düşmandan gelene soğukkanlılıkla karşı

koyar,dosttan gelene nezâket ve iyilikle karşılık verir.

Akıllı adam gerektiğinde eski düşmanından yardım isteyebilir. Evvelce ona karşı

beslediği güvensizlik hissi, asla ileriyi görmesini engellemez . Uyanık kişi korktuğu bir felâketi başından atmak için düşmanından da yararlanmasın bilendir.Yeter ki tedbirli ve soğukkanlı davransın. Mutlaka amacına erişir.

Bunun misâli ortak bir tehlike karşısında birbirleriyle anlaşarak paçayı kurtaran fare ile kedi hikâyesidir.

Hükümdar sordu:

— Nasıl bir hikayedir bu?

Beydebâ başladı anlatmaya:

— Anlatırlar ki büyükçe bir ağaç kovuğunda Rûmi adlı bir kedi yaşarmış. Yakında Feridun adlı fareye ait bir fare yuvası varmış. Avcılar o yere sık sık gelir, vahşî

hayvan ve kuş avlarlarmış.. Bir gün bir avcı alıştığı şekliyle oraya geliyor, Rûmi'nin yuvasına yakın bir yere kuruyor tuzağını! Rûmi düşüyor tuzağa. Fare Feridun o sırada her zamanki korkusuyla; "Rûmi beni yakalayabilir," diyerek yiyecek aramaya çıkmış. Orada gezinirken kediyi tuzakta görünce sevinmiş, "Oh be, düşmanımdan kurtuldum!" demiş ama arkasına dönüp ortalığı kolaçan edince geride onu kapmaya hazır bir gelincik ve ağacın tepesinde gözleriyle onu takip eden bir baykuş görmüş. Şaşırıp kalmış farecik: geriye kaçsa gelincik, ileriye gitse kedi, sağa sola hareket etse baykuş kapacak onu! Kendi kendine mırıldanmış:

"İşte her yanımdan felâketlerle kuşatıldım. Üzerimde ağır bir yük var, hayâtımı

sürdürecek yiyeceği bulmalıyım. Ama belâlarla çevriliyim... Şükür Rabbime, aklımı kaybetmiş değilim. Şimdi soğukkanlı davranmalı, dehşete düşüp yanlış

işler yapmamalıyım; elim-ayağım birbirine dolaşmadan bir çözüm bulmalıyım.

Kalp gözü açık kişi doğru düşündüğü, etraflıca plan yaptığı zaman fazla kaygılanmaz, asla zekâsını kullanmadan hareket etmez. Akıl, dibine ulaşılmaz bir okyanus gibidir. Belâ, basiretli adamın tüm gayretlerini ortadan kaldıramaz, dolayısıyla onu mahvedemez! Ancak şu da bilinmeli: Ümidin gerçekleşeceğine dâir özgüven ve inanç, asla onu şımartıp sarhoş etmemelidir. Etrafımı süzüyorum ve görüyorum ki bu vartayı ancak kediyle anlaşarak atlatabilirim. Çünkü onun başına gelmiş musibet, aynen veya benzeri bir şekilde benim başıma gelebilir. O

benim sözlerimi dinler, tâ içimden gelen ifâdelerime kulak verir ve ona yardım edebileceğime inanırsa beraber kurtulma şansımız vardır."

Bu uzun süren iç hesaplaşmadan sonra fare kediye yaklaşarak dedi ki:

— Nasılsın?

Kedi:

— Nasıl olacak! Tam senin arzu ettiğin gibi boğazıma kadar belâya gömülmüşüm!

Fare:

— Hayır, hayır öyle konuşma. Ben de senin gibi dardayım şu an! Kafamda bulduğum çâre ikimizi birden kurtaracak, başka yol bulamıyorum! Sözlerimde yalan yok: hile yok; işte gelincik senin ardında pusu kurmuş bana, yukarda baykuş iştahla beni gözetliyor! Her ikisi de bizim düşmanlarımız değil mi? Eğer bana söz verirsen tuzağının iplerini dişlerimle kemirir ve seni kurtarırım. Böylece ikimiz birbirimizi kurtarmış oluruz...

Kedi fareyi dinledi, doğru ve samîmi davrandığına inanınca dedi ki:

— Doğru söylüyorsun! Ben de ikimizin yardımlaşarak beraber kurtulacağı bir plan üzerinde kafa yoruyordum. Eğer hedefe erişirsen yaşadıkça sana minnettar kalacağım .

Fare cevap verdi:

— Ben sana yaklaşarak bir ip hâriç tüm ağı kemireceğim. Eh, ne olur ne olmaz, senden gelecek tehlikeye karşı tek ipi bırakmam normaldir... Hayâtımı sağlama almalıyım.

Böylece fare ipleri kemirmeye başladı. Baykuş ve gelincik ise farenin kediye yaklaştığını görünce ümitlerini kestiler, çekip gittiler. Fare ip kemirme işini ağırdan alınca kedi dedi ki:

-Niçin ipleri özenli bir şekilde kesmiyorsun? Eğer kendi amacına eriştiğin için sözünden caymış ve benim işimi askıya almışsan, iyi ve kaliteli kişilerin tavrı

değildir bu! İyi olan, asla dostunun işini savsaklamaz. Dostluğumuzun faydasını

açıkça gördün, sana yaradı yâni... şimdi beni mükâfatlandırmalı ve eski düşmanlığı tamamen kafandan atabilmelisin! Yaptığımız anlaşma eski düşmanlığı

unutturmalıdır. Kaldı ki vefakârlığın meyvesi fazilettir, hıyanetin akıbeti ise pek acıklı bir azaptır! İyi kişi, gördüğü iyiliğe teşekkür etmeyi bilir; kin tutmaz.

Gördüğü bir güzel davranışı bir çok kötülüğü unutturur ona! Eskiler derler ki: "En kısa zamanda gelen ceza, hainliğe verilen cezadır. Kim kendisine yalvaranı

affetmezse haksızlık etmiş olur."

Fare cevap verdi:

— Dost iki türlüdür: Bir hedef peşinde olan ve mecbur kalan... Her ikisi de belirli bir faydanın yerine gelmesi için o konumdadırlar ve

kendilerine bir zarara dokunmaması için olağanüstü gayret harcarlar. Bir hedefi olan, dâima istekli davranan kişiye güvenilir. Mecburen dostluk makamını işgal edene gelince ona bâzan güvenilir. Bâzan da mesafeli bakılır, geri durulur ondan... Akıllı kişi endişelendiği şeyleri gidermek için ondan faydalanır: ihtiyaçlarını "rehin" alır.

Burada kurulan dostluk bağı, peşin menfaat ve umulana kavuşmak içindir. Ben elbet verdiğim sözü tutacağım sana karşı! Ama senden sakındığım da bir gerçektir. Zîrâ seninle ittifak etmemize yol açan "ölüm korkusu," seni serbest bırakırken de beni sımsıkı sarmaktadır! Tehlikenin bu sefer senden gelmeyeceği ne malum? Kuşkusuz her işin bir zamanı var. Zamanında olmayan işten tat alınmaz!

Evet ben senin tüm iplerini kemireceğim ancak bir tek düğüm bırakacağım, onunla rehin tutacağım seni... Artık benimle uğraşacak vaktin olmadığını

gördüğüm zaman kopartacağım onu! Ve fare kedinin iplerini kesmeye devam etti.

Birden avcı geldi, kedi bağırdı:

—İşte, şimdi evet şimdi iplerimi tamamen kesme konusundaki samimiyetin ortaya çıkmalı! Kopar hepsini!

Fare de zaten kemirme işinin sonuna gelmişti. Son ipi de kopardıkta avcıyla burun buruna kalan kedi ağaca ancak tırmanabilmişti. Fare hemen bir yarığa sinmişti. Avcı hüsrana uğramış, paramparça tuzağını alarak melul mahzun çekip gitmişti. Sonra fare ortaya çıktı, kediyi uzaktan uzaktan süzdü, ona pek de yaklaşmak istemedi. Kedi durur mu sesleniverdi fareye:

— Ey Yüce dost! Sen benim gözümde imtihanı kazanmış güvenilir birisin! Yaptığın iyiliği, daha güzeli ile karşılayacağım; niye benden sakınıyorsun? Haydi, bitirme dostluğumuzu! Kardeşliğe son veren kuşkusuz dostluğun en güzel meyvelerinden mahrum kalır. Muhatabı da ondan ümit keser, tüm dostları çevresinden dağılır.

Senin iyiliğini asla unutmayacağım. Sen, benden de benim dostlarımdan da ödül istemeye lâyıksın! Korkma, zararım dokunmaz! Neyim varsa senden esirgemem, yağmur gibi yağdırırım sana! Kedi bu samimî sözlerinden sonra fareyi inandırmak için çeşitli kanıtlar ileri sürüp, yeminler etti.

Fare aldı sözü:

— Nice arkadaşlıklar vardır uzaktan bakan için sımsıkı gözükür. Ama içyüzü kin ve düşmanlıktır. İnan ki, böylesi açık düşmanlıktan daha beterdir. Bundan kaçınmayan kişi, azgın filin dişinde uyuya kalmış iken ansızın kendini yerde bulan ve ayaklar altında ezilen adama benzer. Dosta niçin "dost" denilir? Faydası

umulur da ondan! Düşmana' da zararından endişe edildiği için düşman denilir.

Akıllı kişi düşmandan yararlanacağı zaman dost olur ona! Dostunun zarar vermesinden endişe ediyorsa sert davranır, düşman kesilir ona! İyi bak, buzağılar sütten faydalanmak için nasıl dört dönerler analarının çevresinde; oysa sütten kesildiklerinde hiçbirini göremezsin analarının yanında. Bazen kişi dostuyla alış

verişini keser ve kendisine zarar vereceğinden endişe etmez. Zîrâ aralarında evvelce de köklü bir düşmanlık yoktur. Ama iki kişi arasında ciddî bir düşmanlık var iken bir ihtiyaçtan, menfaatten ötürü dostluk oluşmuşsa ihtiyaç yerine getirildiği andan itibaren o dostluğun anlamı kalmaz. İki taraf da aslına döner: suyun ateşte yandığını görürüsün, lâkin en kaynar su bile ateşten ayrıldıktan sonra soğur! Hiç bir düşmanım senin kadar zarar veremez bana! Bir hacetimizi görmek için birleşmiştik ve ikimizi birbirine bağlayan problem halloldu. Şimdi ben asli düşmanlığın geri dönmesinden niye endişe etmeyeyim? Zayıf, güçlü

düşmanının yakınında bir şey yokmuş gibi gezemez. Sıradan biri, azametli ve şerefli bir düşmanı karşısında rahatça duruyorsa bu işin sonu pek iyi olmayacaktır. Bilmiyorum, beni "midene indirmen" dışında nasıl bir ihtiyaç için geleceksin yanıma?

Ben sana tam güvenmiyorum ve şunu kesin biliyorum ki zayıfın güçlü

düşmanından uzak durması,güçlünün zayıfa güvenip kanmasından daha sağlıklı, daha doğru bir tutumdur.Akıllı kişi, çaresiz kalınca düşmanla da anlaşmayı bilir: ona güler, yağ çeker; ona itimat ediyormuş gibi gösterir kendini. Sonra işi halloldukta fırsatını bulur bulmaz sıvışır oradan! Kısa zamanda inanan ve itimat eden kişi bir daha asla telafi edilemeyecek hatâlar işleyebilir. Menfaat karşılığı bir anlaşma yapabilir kurnaz kişi. Ama karşıdakine

asla tam itimat etmez. Onun her dediğine inanmaz. Yanında olsa da tetikte bekler, araya mesafe koyar. Ben de sana uzaktan dost olacağım. Sana fazla yanaşmayacağım. Evvelce istemiyordum ama senin daha güzel ve daha uzun yaşamanı istiyorum şimdi. Sen de benim hakkımda ancak bu cinsten bir dostluk kurabilir, bu kabil duygular besleyebilirsin... Zîrâ bizim bir araya gelmemize imkan yoktur gerçek hayâtta!

Haydi kal sağlıcakla... Sen kendi yoluna, ben kendi yoluma!